

Kriminologiska institutionen

Stockholms
universitet

Tillämpningen av LVU 3 § för flickor som lever i hederskontext

En tematisk analys över beskrivningar av flickors socialt
nedbrytande beteenden i ansökningar för LVU 3 §

Examensarbete för masterexamen i kriminologi, 30 hp

Kriminologi
Avancerad nivå
Vårterminen 2023
Julia Huss

Ordlista

BUP - Barn och ungdomspsykiatri

Familjehem - Familjer som tar emot barn som inte kan bo med sina föräldrar, kallades tidigare för fosterhem.

HVB - Hem för vård eller boende

LVU - Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Rekvisit - Beskriver vilka förutsättningar och omständigheter som ska föreligga för att regeln ska vara tillämpningsbar.

SiS - Statens institutionsstyrelse

SoL - Socialtjänstlag (2001:453)

Sammanfattning

Studiens syfte är att undersöka hur flickor som lever i hederskontext beskrivs av socialnämnd och förvaltningsrätt i ansökningar för Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Studien undersöker LVU 3 § vilken utgör att den unga har ett eget socialt nedbrytande beteende som kan legitimera för omhändertagande. LVU 3 § kan legitimera inlåsning av unga vilket gör den relevant i syftet att den kan skydda unga från hederskontext. Särskilt gestaltningar av *ett annat socialt nedbrytande beteende* i rekvisitet för LVU 3 § är av intresse för att förstå hur nämnd och rätt resonerar kring flickornas behov av vård. *Ett annat socialt nedbrytande beteende* innebär att den unga har ett beteende som avviker från samhällets grundläggande normer. Tidigare studier har visat att det är svårt för socialnämnden att skydda flickor som lever i hederskontext och att socialarbetare känner en osäkerhet för hur de ska hjälpa dem. Då flickor som lever i hederskontext är en utsatt grupp blir det extra relevant att undersöka om det går att skydda flickorna med hjälp av LVU 3 § samt varför nämnden väljer att ansöka om det. Studiens empiri består av alla LVU-domar mellan 2015 och 2016 som på något sätt berör hedersproblematik. Domarna har analyserats i en tematisk analys utifrån teman kring det som anförs vara *ett annat socialt nedbrytande beteende* hos flickorna. I den tematiska analysen skapades temana 1) beskrivningar av flickornas gränslösa beteenden och deras sexuella relationer, 2) beskrivningar av flickornas beteenden som vagabonderande och utåtagerande och 3) beskrivningar av att flickorna inte låtit sig skyddas.

Resultatet har analyserats inom ramen för gräsrotsbyråkrati (Lipsky, 2010), ett fragmentariskt synsätt hos rätten (Eldén & Westerstrand, 2004) och könsliga normer inom rättssystemet (Schlytter, 1999). I analysen definieras socialarbetare som gräsrotsbyråkrater vilka försöker skydda flickorna utifrån ett villkorat handlingsutrymme. Det fragmentariska synsättet hos rätten visar på att de ofta missar den större kontexten av heder som flickorna befinner sig i. Slutligen används Schlytters teori om kön och juridik i socialt arbete vilken visar på att förarbetena för LVU inte är anpassade för hedersproblematik. Flickorna blir beskrivna på ett sätt som liknar det som Schlytter urskiljer som rättsliga flicknormer. Studien visar även att det finns en vidgning av rekvisitet för *ett annat socialt nedbrytande beteende* vilket innebär att socialnämnden vidgar på rekvisitet för att flickorna ska passa in i det. Trots det får dessa flickor inte vård med LVU 3 § i lika stor utsträckning som andra flickor. Ytterst visar resultatet på att det finns ett stort antal avslag för LVU 3 § i materialet. Rätten har bifallit för LVU 3 § i enbart hälften av domarna vilket skiljer sig från det större projektet som studien tillhör. Ytterligare ger resultatet en bild av att nämnden ofta ansöker om LVU 3 § när flickorna sedan tidigare vårdas med LVU 2 §. I linje med tidigare studier blir det tydligt att vården inte fungerar för att skydda flickorna men att vård med LVU 3 § anses kunna skydda flickorna från hederskontexten.

Nyckelord: LVU 3 §, hedersproblematik, gräsrotsbyråkrati, rättsliga flicknormer, ett annat socialt nedbrytande beteende.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
2. Bakgrund	3
2.1 LVU som lagstiftning och system	3
2.2 Hedersproblematik som forskningsfält	3
3. Tidigare forskning	4
3.1 Hedersproblematik och socialtjänstens arbete	4
3.2 Ytterligare forskning om hedersproblematik i Sverige	5
4. Teoretiskt ramverk	6
4.1 Gräsrotsbyråkrati	6
4.2 Ett sammanhållet perspektiv på våld	8
4.3 Kön och juridik i socialt arbete	9
5. Metod	10
5.1 Kvalitativ metod inom samhällsvetenskap	10
5.2 Tematisk analys	11
5.3 Empiriskt material	11
5.4 Tillvägagångssätt	13
5.5 Överväganden kring den tematiska analysen	16
5.6 Etiska överväganden	16
5.7 Validitet och reliabilitet	17
5.8 Reflexivitet	18
6. Resultat	19
6.1 Hedersproblematik i LVU-domar	19
6.2 Avslagsdomar	21
6.3 Bifalldomar	24
6.4 Domar där flickorna sedan tidigare vårdas med LVU 2 §	26
7. Analys av resultatet	28
7.1 Socialnämnden som en gräsrotsbyråkrati	30
7.2 Rättens fragmentariska synsätt	31
7.3 Att vidga på ett annat socialt nedbrytande beteende	32
8. Slutsats	34
9. Litteraturförteckning	36
9.1 Riksdagstryck	38

10. Bilagor	40
--------------------------	-----------

1. Inledning

Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) är en kompletterande lag till Socialtjänstlagen (SoL) som kan tillämpas när frivilliga åtgärder inte är möjliga. Socialtjänsten ansöker om LVU när föräldrar och/eller barn nekat till frivillig vård men vårdbehovet fortfarande anses vara stort. Förvaltningsrätten beslutar då om att omhänderta den unga. Den unga blir i sådana fall placerad för vård utanför hemmet med tvång. LVU som lagstiftning ger uttryck för både kontroll och skydd. Den grundläggande förutsättningen för att legitimera användandet av LVU beskrivs vara att den ungas liv blir bättre än vad det skulle ha varit i hemmet (Leviner & Lundström, 2017:35). Ingripandet ska vara för barnets egen skull men väcker även frågor kring individens frihet och statens rätt till kontroll (Leviner & Lundström, 2017:43). Användandet av LVU speglar till stor del vad som anses vara ett accepterat beteende hos unga i samhället och vilka beteenden som följaktligen behöver kontrolleras. Den sociala kontrollen av unga är en kontroll som tydligt präglats av samhällets föreställningar om kön. Flickor har blivit kontrollerade utifrån samhällets syn på vad som är en accepterad femininitet och ett normalt sexuellt beteende (Ericsson & Jon, 2006:126). Inom dagens användning av LVU tycks fokus ligga vid att flickors sexuella beteenden ska disciplineras samtidigt som de anses vara oförmögna till att skydda sig själva (Vogel & Pettersson, kommande). I koppling till flickor som lever i hederskontext blir frågan om kontroll och skydd ytterligare relevant då kombinationen av att vara minderårig och att vara utsatt för hedersproblematik skapar en extra sårbar grupp. Att vara minderårig, att tillhöra en etnisk minoritetsgrupp och att ha starka emotionella band till sin familj leder även till en svårighet i att ensam ta sig ur våldet (Björktomta, 2019:452). Det förefaller att flickor hamnar i potentiellt utsatta situationer på grund av att de söker efter trygghet. Flickor som lever med hedersproblematik befinner sig redan i utsatta situationer vilket i sig kan vara försvårande för att skapa egna relationer. Därav anses flickor i hederskontext behöva mer hjälp med att skapa nya sociala sammanhang (ibid.).

I kort har Socialnämnden ett ansvar för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden. Socialtjänsten kan ge barn och föräldrar stöd och hjälp genom frivilliga insatser. Om vård inte kan ges under frivilliga förhållanden kan det finnas förutsättningar för att ändå bereda barn och unga vård. Beredandet av vård för barn och unga ges i LVU 2 § och LVU 3 § vilka beskriver situationer som kan innebära en påtaglig risk för att den ungas hälsa eller utveckling skadas (Socialstyrelsen, 2020:33). Risken kan kopplas till att hemmiljön är skadlig för den unga (LVU 2 §) och/eller att den unga själv uppvisar ett skadligt beteende (LVU 3 §). Det egna skadliga beteendet anses vara ett

missbruk av alkohol eller droger, kriminalitet eller *ett annat socialt nedbrytande beteende*. För att LVU 3 § ska vara tillämpligt ska den unga uppvisa ett eget beteende som är så pass allvarligt att det riskerar att skada den ungas utveckling och hälsa. I hedersrelaterade fall har kammarrätten gjort olika bedömningar av vad som kan anses vara *ett annat socialt nedbrytande beteende*. I vissa fall har den ungas vilja att återvända hem eller att röja sin vistelseort setts som ett socialt nedbrytande beteende som ger stöd för vård utifrån LVU 3 §. I andra fall har det beskrivits som ett obetänksamt handlande vilket inte kan ligga till grund för bifall för LVU 3 § (Socialstyrelsen, 2020:85).

Den föreliggande studien bygger på det material som finns inom forskningsprojektet ”Tvångsomhändertaganden av unga - betydelse av genus, etnicitet och klass för bedömningar i LVU-mål”. I materialet finns samtliga LVU-domar för 3 § mellan 2015-2016. I dessa uppmärksammas det som socialtjänsten anser vara ett avvikande beteende hos flickorna, vilket även skapar motiveringen för LVU 3 §. Anonyma röster från SiS-boenden har uttryckt att flickor blir placerade med LVU 3 § trots att de inte har den typen av problematik (Pettersson & Andersson Vogel, 2015:9). Det öppnar upp för frågan om socialnämnden använder LVU 3 § för att skydda flickor från hederskontext. Därför är det relevant att undersöka på vilken grund nämnden ansöker om LVU 3 §. Tidigare forskning har visat att det är svårt för socialarbetare att skydda flickor som lever i hederskontext och det är sålunda av intresse att undersöka om hederskontext påverkar socialnämndens ansökningar för LVU 3 §. Omhändertaganden i ung ålder har även visats ge en ökad risk för svårigheter i det vuxna livet (Vinnerljung & Sallnäs, 2008:150-151) vilket ger ytterligare relevans till att undersöka omhändertagandet av flickor som lever i hederskontext.

1.1 Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att undersöka hur flickor som lever i hederskontext beskrivs i LVU-domar avseende omhändertagande på grund av eget beteende. Studiens avsikt är särskilt att undersöka ifall hederskontext har betydelse för hur socialnämnden beskriver flickorna och hur förvaltningsrätten resonerar kring det. Det ger studien möjlighet att undersöka om det finns en motsättning mellan socialnämndens beskrivning och förvaltningsrättens bedömning. Utifrån materialet av LVU-domar kommer det diskuteras i vilken mån LVU 3 § är applicerbart för flickor i hederskontext och om LVU 3 § används på liknande sätt som för andra flickor. Frågeställningarna besvaras genom en analys av LVU-domar som är kopplade till hederskontext. I analysen görs en jämförelse mellan de domar som innebär ett beviljande för LVU 3 § respektive de domar som innebär ett avslag.

Frågeställningar för föreliggande studie är:

- Hur beskriver socialnämnden *ett annat socialt nedbrytande beteende* för flickor som lever i hederskontext?
- Hur resonerar Förvaltningsrätten kring behovet av vård med LVU 3 § för flickor i hederskontext?

2. Bakgrund

2.1 LVU som lagstiftning och system

Föreliggande studie kommer att fokusera på LVU 3 §. Enligt LVU 3 § ska beslut om vård tas ifall den unge själv utsätter sin hälsa eller utveckling för risk genom substansbruk, delaktighet i brottslig verksamhet eller annat socialt nedbrytande beteende (SFS 1990:52). Socialnämnden kan besluta om omedelbara omhändertaganden men därefter krävs det ett beslut från rätten. Förvaltningsrätten prövar om det finns underlag för socialnämndens beslut. Efter det har socialnämnden fyra veckor på sig att ansöka om att den unga ska vårdas utifrån LVU under en längre period (Leviner & Lundström, 2017:27). Vid ett beslut om LVU är det sedan socialnämnden som beslutar om hur vården ska utformas. För yngre barn är det vanligt att placeras i familjehem medan äldre unga vanligen placeras i institutionsvård (Leviner & Lundström, 2017:31). Institutionsvård används för placeringar under en begränsad tid och består av verksamheter som ger vård och behandling. Institutionsvården är alltså inte, i jämförelse med familjehem, en placering som kan ses som en plats att växa upp på. De två dominerade formerna av institutionsvård i Sverige består av hem för vård eller boende (HVB) samt särskilda ungdomshem. HVB består av varierande vårdmiljöer med behandlingsinriktade verksamheter. Tanken är att det ska skapa en kollektiv miljö där den unga ska vara en del av gruppen (Sallnäs & Wiklund 2017:64). Det särskilda ungdomshemmets främsta uppgift är att ta emot unga som placerats med LVU. Alla särskilda ungdomshem är läsbara och tar emot unga med psykosociala problem. Vårdformen ger personalen befogenheter som kan inskränka på den ungas rörelsefrihet. Enbart staten kan vara huvudman för vården och det motiveras bland annat av de tvångsbefogenheter som hemmen har. Befogenheterna kan bestå av till exempel isolering eller kroppsvisitationer (Sallnäs & Wiklund 2017:66). Sedan 1994 är Statens institutionsstyrelse (SiS) huvudman för de särskilda ungdomshemmen (Vogel, 2017:264).

2.2 Hedersproblematik som forskningsfält

Begreppet hedersproblematik är svårdefinierat då olika skolor har valt att definiera det från olika utgångspunkter. Forskning kring hedersproblematik kan delas in i tre olika ansatser. Ett kulturellt

perspektiv, ett könsperspektiv och ett intersektionellt perspektiv (NCK, 2010:18). Det kulturella perspektivet anses ha sitt ursprung i antropologiska och historiska studier som gjorts om begreppet heder (NCK, 2010:24-25). De kulturella förklaringarna fokuserar på värderingarnas ursprung och hur hedersproblematik tar sig uttryck i Sverige. Fokuset vid kultur leder till ett dilemma kring hur hedersproblematik ska förstås utan att stigmatisera och skapa misstro gentemot minoritetsgrupper (NCK, 2010:25).

Ett könsperspektiv på hedersproblematik fokuserar istället på den specifika kopplingen mellan hedersvåld och mäns våld mot kvinnor. Våldet mot kvinnor ses som globalt och hedersvåld blir en del av ett strukturellt problem (NCK, 2010:25). Gill skriver att hedersrelaterade brott är brott mot kvinnor och en produkt av samhällen som är strukturerade utifrån ett patriarkat. Gill anser att det bör finnas en kulturell förståelse för hedersrelaterade brott för att förstå dessa kvinnors utsatthet, men inte som en förklaring till hedersrelaterade brott (Gill, 2009:489). Vidare beskriver Gill att begreppet hedersrelaterat våld bör försvinna helt och istället klassificeras som våld mot kvinnor. Detta är på grund av att majoriteten av våldet begås mot kvinnor och att fokuset på heder tenderar att förminska offret, då användandet av hedersbegrepp bidrar till att upprätthålla kulturella värderingar i minoritetssamhällen (Gill, 2009:477). Sålunda är det kopplingen mellan kultur och hedersrelaterat våld som blir problematisk då själva våldet förminskas till att tillhöra en viss kultur.

Slutligen beskriver det intersektionella perspektivet att hedersproblematik går bortom kultur och kön (NCK, 2010:29). Baianstovu skriver att det intersektionella perspektivets styrka består i att det kan identifiera tendenser till stereotyper i det kulturella perspektivet. Svagheten i det intersektionella perspektivet anses vara att det tenderar att dekonstruera diskurser utan att ge nya förslag på förbättringar (Baianstovu, 2017:12). Inom socialt arbete anses utredningar som involverar hedersproblematik vara komplexa att arbeta med då det inte bara involverar det svenska samhällets normer och rättssystem utan även den aktuella personens normer och rättstänkande (Baianstovu, 2017:15).

3. Tidigare forskning

3.1 Hedersproblematik och socialtjänstens arbete

Utifrån Schlytter & Linells studie om socialtjänstens arbete har det framkommit att det finns särskilda utmaningar med att hantera unga som har en bakgrund av hedersproblematik (Schlytter &

Linell, 2008:12). Tidigare forskning om hedersproblematik i Sverige har visat att det finns en problematik både i lagstiftningen och i socialtjänstens metoder och förhållningssätt. Till exempel har socialarbetare uttryckt en oro för att göra fel, att de inte vet hur de ska förhålla sig till föräldrarna och att de står utan hjälpmedel om en ungdom som placerats plötsligt ändrar sig och vill flytta hem igen (Schlytter & Linell, 2008:12-13). Schlytter & Linell har även genomfört en komparativ studie om flickor med hedersrelaterad problematik i koppling till LVU 2 §. I studien gjordes en jämförelse mellan flickor som är utsatta för våld i hemmet och flickor som är utsatta för hedersvåld i hemmet. Studien visade bland annat på att flickor som lever i en hederskontext upplevdes vara en ny typ av levnadssituation för socialnämnden att förhålla sig. Schlytter & Linell beskriver att hedersproblematiker inte är tillräckligt reglerade av svensk lag och att socialtjänstens beskrivningar av flickor och dess familjer inte tolkas ur ett perspektiv av hedersproblematik (Schlytter & Linell, 2010:155). Resultatet visar att flickor som växer upp i hederskontext ofta är auktoritärt kontrollerade av sina föräldrar och mer utsatta för systematisk psykisk misshandel jämfört med de flickor som inte lever i hederskontext (Schlytter & Linell, 2010:157). Således är flickorna i hederskontext mer isolerade medan flickorna utan hederskontext ofta har andra vuxna runt omkring dem som kan agera som förebilder (Schlytter & Linell, 2010:159). Flickorna är i hög grad isolerade och har sällan haft kontakt med socialtjänsten tidigare. Det försvårar socialtjänstens arbete då det finns mindre information om flickorna (ibid.).

Baianstovu (2019) har undersökt hedersproblematik i koppling till socialt arbete. Baianstovu anser bland annat att det finns en begränsad förståelse för kopplingen mellan uppväxten i hederskontext och psykiska besvär (Baianstovu, 2019:133). Även de kollektivt präglade strukturer som familjerna lever under kan negligera barnets behov av stöd då ett liv utanför familjen inte är önskvärt (Baianstovu, 2019:134). I frågan om placering utanför hemmet anses det finnas en bristande förståelse för vad uppbrottet från familjen kan innebära känslomässigt. Unga flickor som haft kontakt med socialtjänsten har uttryckt att de inte passar in i bilden av att vara en ”hedersflicka”, vilket skapar svårigheter i relationen till vården och dess personal (Baianstovu, 2019:199).

3.2 Ytterligare forskning om hedersproblematik i Sverige

Björktomta (2019) har skrivit om hedersrelaterat våld i Sverige och genomfört intervjuer med kvinnor mellan 16 och 20 år. Björktomta skriver om det fysiska, psykiska och sociala våldet och analyserar det utifrån Bourdieus teori om symbolisk makt. I studien används symbolisk makt för att förstå hur kontroll och styre upprätthålls i en kontext av hedersproblematik (Björktomta, 2019).

Studiens resultat visar på att icke-fysiska kontrollbeteenden gentemot unga kvinnor påverkar deras handlingsförmåga och att våldet är inbäddat i barndomen (Björktomta, 2019:458). Fysiskt våld mot flickorna är inte alltid ”nödvändigt” då familjeorganisationen med dess tydliga könsroller ger stöd till föräldrarnas auktoritet. När flickorna fungerar som en symbol för familjens heder utövas det således en kontroll över flickorna (ibid.). Enligt Björktomta bör arbetet med våldsutsatta ungdomar använda sig av kontrollteorier för att kunna röra sig bortom konceptet av hedersrelaterat våld (Björktomta, 2019:459). Vidare har Björktomta (2007) utfört en rapport om professionella gruppers möten med flickor som har utsatts för hedersvåld. Rapporten syftade till att ta till vara på de erfarenheter som yrkesverksamma har. Rapporten visar att det finns ett behov av erfarenhetsbaserade studier för att förhindra att personliga erfarenheter och uppfattningar sprids som sanningar och används i planeringen av insatser (Björktomta, 2007:60). Rapporten visar även att socialsekreterare behöver stöd i sitt arbete då arbetet med LVU kan betyda att flickorna mister kontakten med sina familjer (Björktomta, 2007:51). Slutligen visar rapporten på att avsaknaden av en tydlig definition av hedersbegreppet skapar svårigheter i det sociala arbetet. När målgruppen inte kan identifieras på ett tydligt sätt påverkar det arbetet med att förebygga och motverka hedersrelaterat våld (Björktomta, 2007:50).

Slutligen har Wikström & Ghazinour (2010) genomfört en studie om svenska erfarenheter av skyddat boende i koppling till hedersrelaterat våld. I koppling till hedersproblematik finns en konflikt mellan idén av att isolera kvinnor från omvärlden samtidigt som de saknar ett yttre skyddsnät (Wikström & Ghazinour, 2010:252). Skyddat boende har delvis visat sig vara ett bra stöd för att skapa säkerhet hos kvinnor med hedersproblematik men det kan även leda till att en typ av kontroll omvandlas till en annan (Wikström & Ghazinour, 2010:256). Skyddat boende förespråkar självständighet och en separation från förövaren samtidigt som socialtjänsten arbetar för att stärka individens sociala nätverk. Ofta har skyddat boende och socialtjänsten målet att hålla ihop föräldrar och den unga. Personer som är utsatta för hedersproblematik hamnar därför mellan motstridiga lagstiftningar (Wikström & Ghazinour, 2010:258).

4. Teoretiskt ramverk

4.1 Gräsrotsbyråkrati

Lipskys bok *Street-level bureaucracy - dilemmas of the individual in public services* beskriver individens roll inom den offentliga myndigheten. De individuella val som görs av de som arbetar

inom offentliga myndigheter blir det som utgör myndighetens policy (Lipsky, 2010:3). De individer som arbetar inom offentliga myndigheter kallar Lipsky för *street-level bureaucrats*. De arbetar för det som Lipsky benämner *street-level bureaucracies*. I den här studien benämns de som gräsrotsbyråkrati och gräsrotsbyråkrater. Lipsky beskriver att en typisk gräsrotsbyråkrat är en lärare, polis, socialarbetare eller vårdpersonal (ibid.). En gräsrotsbyråkrat anses vara en offentlig tjänsteman som i sitt dagliga arbete agerar direkt med människor och har möjlighet att göra subjektiva bedömningar (ibid.). Gräsrotsbyråkraten levererar fördelar och sanktioner vilket både strukturerar och begränsar människors liv. De påverkar den sociala kontexten som människor lever i och den service de ger är en förlängning av den statliga kontrollen. Således befinner sig gräsrotsbyråkraten i en konstant dragning mellan att förbättra och ta ansvar jämsides med att de ska effektivisera de statliga tjänsterna (Lipsky, 2010:4). Lipsky anser att gräsrotsbyråkrater är policy-skapare då de har ett eget handlingsutrymme och kan agera efter eget omdöme i de beslut de tar om människor. Samtidigt bidrar deras individuella handlingar till myndighetens beteende (Lipsky, 2010:13). De anses vara specialister på sina områden och ges därav relativt stort utrymme till egna tolkningar och bedömningar inom sitt fält. Parallellt är de begränsade av regler och normer som finns inom deras arbetsgrupp (Lipsky, 2010:14). Gräsrotsbyråkrati kritiserar ofta för att vara otillräcklig och det finns en konstant press på att gräsrotsbyråkraten ska leverera på ett lämpligt och tillfredställande sätt. Samtidigt befinner sig gräsrotsbyråkraten i en miljö som villkorar deras sätt att uppfatta problem och finna lösningar (Lipsky, 2010:27). Gräsrotsbyråkratin är därför till viss del styrd av rutiner för att kunna hantera arbetsuppgifternas komplexitet (Lipsky, 2010:84).

Lipsky beskriver att de som arbetar med att skydda och omhänderta barn är tydliga exempel på gräsrotsbyråkrater. De utövar makt genom deras möjlighet att separera barn från föräldrar. Samtidigt förväntas de utöva den makten så sällan som möjligt då deras ursprungliga uppgift är att värna om familjen (Lipsky, 2010:233). Sålunda markerar gräsrotsbyråkratens närvaro i ett hem deras makt att separera barnet från familjen samtidigt som det finns en förväntning på att de ska använda sina kunskaper för att hjälpa familjen. De gräsrotsbyråkrater som arbetar med barn och unga befinner sig i en särskilt utsatt situation då fel beslut kan få stora konsekvenser, både för barnet och för gräsrotsbyråkraten. Att separera ett barn från sin familj ger ofta konsekvenser för barnet som är svåra att återhämta sig från. Det kan vara ännu farligare att lämna kvar ett barn i en familj som utgör ett hot mot barnets hälsa, vilket försätter gräsrotsbyråkraten i en besvärlig situation. Således anser Lipsky att gräsrotsbyråkrater som arbetar med barn lever med den konstanta vetskapen om att deras beslut kan vara livsavgörande för barnet (ibid.).

För att placera det i en svensk kontext har Ponnert beskrivit i sin avhandling *Mellan klient och rättssystem - Tvångsvård av barn och unga ur socialsekreterares perspektiv* hur socialsekreteraren kan ses som en gräsrotsbyråkrat. Socialsekreterarens möjlighet till utrymme leder till att de har möjlighet att göra självständiga bedömningar. Samtidigt kan handlingsutrymmet vara betungande och inte alltid något som underlättar socialsekreterarens arbete. Socialsekreterarens arbete begränsas även av den befintliga lagstiftningen där LVU enbart ska användas som en lösning när det inte går att erbjuda vård på frivillig väg (Ponnert, 2007:9). Därav kan en ansökan om tvångsvård ses som ett misslyckande då socialtjänsten lägger stor vikt vid att upprätthålla ett samarbete mellan föräldrar och barn. Jämsides fortsätter socialsekreterarens arbete med familjen även under tvångsvård vilket skapar en svår balansgång mellan samarbete och kontroll (Ponnert, 2007:9). Teorin om gräsrotsbyråkrati används i föreliggande studie för att analysera hur socialarbetare och socialnämnden hanterar LVU-fall som är kopplade till hedersproblematik. Socialarbetarnas handlingsutrymme skapar möjligheten att ansöka om vård med tvång. Det är av intresse att undersöka på vilka grunder nämnden ansöker om vård med LVU i och med att det säger något om vilka möjligheter socialarbetare har att hjälpa unga som lever i hederskontext.

4.2 Ett sammanhållet perspektiv på våld

Eldén & Westerstrand använder ett sammanhållet perspektiv för att analysera den rättsliga hanteringen av hedersmord. Även om LVU-domar inte är straffrättsliga domar används perspektivet för att analysera rättens syn på LVU i koppling till hedersproblematik. Eldén & Westerstrand anser att det straffrättsliga systemet i Sverige har en fragmentarisk karaktär som fokuserar på enskilda handlingar. Enbart i undantagsfall läggs fokus vid en serie handlingar som kan visa på en levnad under ett kontrollerat tillstånd (Eldén & Westerstrand, 2004:38). Rättens fragmentariska perspektiv skiljer på olika typer av våld, vem som utsätts för våldet och vilka som utövar våldet. Det leder till att våldet separeras från det sammanhang där det utövas (Eldén & Westerstrand, 2004:39). Ett sammanhållet perspektiv visar istället på sambandet mellan olika våldsformer, kriminella och icke-kriminella handlingar samt det våld som utövas av olika personer (ibid.). I koppling till hedersvåld ser Eldén & Westerstrand att en fragmentarisk bild skiljer på till exempel hot och fysiskt våld, olika utövare av hedersförtryck i familjen och vilka som utsätts för förtrycket. De anser att åtskiljandet av dessa tenderar att dölja våldet och få det att framstå som olika sporadiska händelser (ibid.). Eldén & Westerstrand anser att det med hjälp av ett sammanhållet perspektiv går att belysa hur hedersvåldet fortskrider över tid och hur hedersförtrycket oftast utövas på flera familjemedlemmar (Eldén &

Westerstrand, 2004:49). I koppling till föreliggande studie kan teorin om ett sammanhållet eller fragmentariskt analysätt hos rätten användas för att analysera hur rätten ser på hedersproblematik och hur de bedömer ett *annat socialt nedbrytande beteende*.

4.3 Kön och juridik i socialt arbete

Schlytter har utgångspunkten att rätten inte är neutral i könsmissiga avseenden (Schlytter 1999:23). Det finns en könsmissig innebörd i rättens inbyggda värderingar och normer. Särbehandlingen av kvinnor innebär att rätten producerar och förmedlar normer om könen och relationen mellan dem. Samtidigt betyder det inte att rätten alltid gynnar män framför kvinnor. Jämsides sker inte särbehandlingen på samma sätt för alla män och kvinnor. Rättens uppfattning präglas även av sociala olikheter som etnicitet och socioekonomisk tillhörighet (ibid.) Således präglas rättssystemet av skrivna och oskrivna normer. Schlytter anser att det finns stora skillnader i flickor och pojkars asocialitet och att dessa borde ha behandlats i förarbetena för LVU. Bristerna i förarbetena bidrar till att göra kunskaper om flickor och pojkars asocialitet mindre tillgängliga för socialarbetare och domare. Till exempel nämns inte kunskaper om flickor och pojkars olika vägar till narkotikamissbruk och dess olika sociala följder (Schlytter, 1999:46). Även rekvisitet för *ett annat socialt nedbrytande beteende* styrs av en könsneutralitet som i första hand täcker pojkars verklighet. I och med att pojkar är normen blir flickor problemet under de omständigheter då de inte passar in i rekvisitet (Schlytter, 1999:47). Sålunda är det svårare att hjälpa flickor då de faller utanför det ramverk som präglar socialtjänstens handlingar och prioriteringar (ibid.).

Rättstillämpningen som förekommer i LVU-mål är beroende av socialnämndens förberedelsearbete på så sätt att rätten både prövar nämndens tolkning av lagen och bevisens värde (Schlytter, 1999:57). Till skillnad från brottmål finns det inte samma typ av beviskrav i förvaltningsmål då det inte är fråga om att straffa någon för en viss handling (Schlytter, 1999:58). Därav är det även socialnämndens uppgift att göra en första bedömning av det eventuella behovet av vård. Schlytter beskriver att socialnämnden har en paternalistisk position som fungerar som ett överhuvud som vet vad den ungas bästa är (Schlytter, 1999:59). I föreliggande studie leder det till en komplexitet då socialarbetarna blir ansvariga för att skydda flickorna från deras familjer.

I Schlytters studie ges en översiktlig bild av *ett annat socialt nedbrytande beteende* och hur det påvisas i olika typer av domar. Schlytter beskriver flickor som blir misshandlade av/är rädda för sin far och hamnar i en riskzon som är kopplad till förhållandena i hemmet. Trots att det är situationen i

hemmet som är avgörande för flickornas problematik är det deras egna beteenden som legitimerar beslutet om vård. I och med att dessa beteenden ofta är för svaga för att visa på *ett annat socialt nedbrytande beteenden* sker det en vidgning av begreppet (Schlytter, 1999:90-91). Schlytter anser att domstolen följer särskilda flicknormer. Flicknormerna leder till att flickornas beteenden legitimerar omhändertagandet trots att det är beteenden som egentligen inte skiljer sig från samhällets grundläggande normer (Schlytter, 1999:92). Normerna knyter an till att det är olämpligt för flickor att umgås med vissa personer, att ha en äldre pojkvän eller att ha ett aktivt sexliv. Rättsliga normer för flickor handlar om flickors beteenden som reglerar kvinnors fysiska, sexuella och psykiska sårbarhet i samhället (Schlytter, 1999:95). Normerna reglerar sociala situationer som är vanligare bland flickor men som också på många sätt är knutna till flickans kropp (Schlytter, 1999:135). I och med att lagstiftningen inte motsvarar flickors sociala problem blir det nödvändigt att vidga rekvisitet för att kunna ingripa när det anses vara nödvändigt (Schlytter, 1999:142). Jämsides kopplas inte flickornas beteenden till handlingar riktade mot andra utan mot dem själva och får ett självdestruktivt perspektiv. Flickorna riktar sin förtvivlan i första hand mot sig själva. Sålunda är det inte flickornas beteenden utan den situation de befinner sig i som legitimerar vård med LVU 3 § (Schlytter, 1999:103). Rättsliga normer skapar dilemman för socialarbetarna då det finns risk för att de inte får stöd för sin ansökan om de inte följer domstolens accepterade föreställningar och tolkningar av lagen (Schlytter, 1999:144).

5. Metod

5.1 Kvalitativ metod inom samhällsvetenskap

I föreliggande studie kommer en kvalitativ metod att användas. Kvalitativa metoder inom samhällsvetenskap används för att förstå hur olika fenomen påverkar och styr människor i samhället. Inom begreppet samhälle anses idéer kring institutioner, kulturer, regler och ritualer vara av särskilt intresse (Ahrne & Svensson, 2017:8). Samhällsforskaren är själv en del av det som undersöks och har därav viss förförståelse och vissa värderingar kring det som undersöks. Den kvalitativa samhällsvetenskapen är aldrig slutgiltig då samhället är under konstant förändring. Den kvalitativa datan används sällan för att mäta förekomsten av något utan snarare för att studera hur något förekommer och i vilka situationer det förekommer (ibid.).

5.2 Tematisk analys

För att genomföra studien används en kvalitativ tematisk analys. En tematisk analys är en metod som används för att identifiera, analysera och för att hitta mönster i data (Braun & Clarke, 2006:6). Den tematiska analysen är inte bunden till ett specifikt teoretiskt ramverk vilket gör den tillgänglig för flera tillvägagångssätt och olika teoretiska fält. Analysmetoden kan användas med syftet att beskriva verkligheten eller för att plocka isär det som uppfattas som verkligheten (Braun & Clarke, 2006:9). Den tematiska analysen gör det möjligt för forskaren att antingen skapa en översiktlig bild av hela materialet eller ge en mer detaljerad bild av en specifik del av materialet (Braun & Clarke, 2006:11). Resultatet i en tematisk analys beskriver även något som är tillgängligt för den allmänna läsaren (Braun & Clarke, 2006:37). Svagheter med en tematisk analys kan beskrivas när forskaren misslyckas med att analysera datan. Dessa teman ska vara illustrerande för den analytiska poäng som forskaren vill visa på. När temana inte matchar datan blir det svårt att visa på en rimlighet i de analytiska poängerna (Braun & Clarke, 2006:25). För att undvika det presenteras tillvägagångssättet i flera steg utifrån Braun & Clarkes guide för tematiska analyser.

Ett tema är en kategori som identifieras av den som utför analysen utifrån den tillgängliga datan. Temat ska fånga något som är intressant i relation till frågeställningen (Braun & Clarke, 2006:10). I en tematisk analys ska kategorierna relatera till studiens forskningsfokus och de eventuella frågeställningarna. Kategorierna ska även kunna förse läsaren med en teoretisk grundförståelse för datan för att det sedan ska kunna vara teoretisk givande till den nuvarande litteraturen kring ämnet (Bryman, 2016:584). Ytterligare ska de representera någon nivå av mönster eller mening i datan (Braun & Clarke, 2006:10).

5.3 Empiriskt material

Materialet består av 39 domar från forskningsprojektet ”Tvångsomhändertaganden av unga - betydelse av genus, etnicitet och klass för bedömningar i LVU-mål” som drivs av Tove Pettersson och Maria Andersson Vogel. I materialet finns samtliga LVU-domar för § 3 från år 2015-2016. Projektet är finansierat av Vetenskapsrådet och bedrivs mellan år 2018 till år 2025. I föreliggande studie har tillgång getts till de domar där hedersproblematik på något sätt har nämnts.

Hedersproblematiken har nämnts som en del av den ungas levnadssituation i antingen domen, akten eller i båda. Hedersproblematiken är således inte huvudorsaken till ansökan för LVU i alla av domarna. Därav är det inte alltid tydligt definierat vad som anses vara hedersproblematik, då det

inte alltid är en utförligt beskriven diskussion. Studien har inte tillgång till den fullständiga akten utan enbart domen, vilket även betyder att all bakomliggande information och fakta om flickorna inte finns tillgänglig. Genom att använda LVU-domar i studien kan uttalanden från socialnämnden tolkas för att visa på hur flickornas beteenden beskrivs som socialt nedbrytande. LVU-domarna kan även användas för att undersöka hur rätten resonerar kring *ett annat socialt nedbrytande beteende* och vad som krävs för att LVU 3 § ska tillämpas. Ytterligare är det relevant att använda LVU-domar för att få en bättre bild av samhällets syn på flickor och hedersproblematik.

I materialet finns totalt 39 domar som är kopplade till hedersproblematik. Domarna kommer från förvaltningsdomstolar i Sverige. Flickorna är mellan 14 och 17 år vid tidpunkten för domslutet. Domarna är runt 10 sidor och delas upp i olika sektioner. Först presenteras de som deltar vid förhandlingen följt av förvaltningsrättens avgörande och yrkanden. Sedan beskrivs utredningen i målet där socialnämnden presenterar flickans beteenden och hennes familjesituation. Efter det följer den muntliga förhandlingen där föräldrarna och flickan får uttala sig. I vissa fall presenteras flickans framförande av en biträdande jurist. Efter det avslutas domen med skälen för avgörandet som presenterar rättens resonemang och beslut. Således finns det en tydlig avgränsning mellan nämndens beskrivningar och rättens resonemang i domarna. Studien fokuserar enbart på de domar som berör flickor och sju av domarna har sällats ut då de berör pojkar. Delvis då pojkar sällan omhändertas på grund av hedersrelaterade situationer och att hedersproblematik främst är förknippat med att flickor och kvinnor blir utsatta (Schlytter & Linell, 2008:151). Pojkars utsatthet för hedersproblematik yttrar sig på ett annat sätt då de oftare ses som utövare av hedersrelaterad kontroll snarare än offer. Det förväntas istället att pojkarna ska kontrollera och övervaka närstående kvinnors beteenden (Baianstovu, 2019:503). I och med att flickor och pojkar kontrolleras på olika sätt skulle det kunna vara missvisande att analysera pojkarna och flickorna som en grupp. Av de resterande 32 domarna finns det 16 domar där rätten har bedömt att det finns stöd för att ge vård utifrån LVU 3 §. I sju av domarna har nämnden ansökt om vård enbart utifrån LVU 3 §. I sju av de 32 domarna har flickorna sedan tidigare vård utifrån LVU 2 § och nämnden ansöker om ytterligare vård med LVU 3 §. I övriga domar ansöker nämnden om vård med både LVU 3 § och LVU 2 §, vilket i två fall har resulterat i att rätten ger avslag för LVU 2 §. I nio av dessa domar bifalles enbart LVU 2 §.

Tabell 1. Fördelning mellan bifall och avslag för LVU 3 § i domar kopplade till hederskontext		
	LVU 3 § bifalles	LVU 3 § avslås
Ansöker om LVU 2 § och LVU 3 §	7	9
LVU 2 § avslås	1	1
Ansöker enbart om LVU 3 §	3	4
Den unga bereds redan vård med LVU 2 §	5	2
Total	16	16

5.4 Tillvägagångssätt

Inledningsvis lästes domarna igenom för att bli förtrogen med materialet. Enklare anteckningar gjordes för att skapa en överblick och en idé av vad som kunde vara relevant i materialet.

Skrivandet är en väsentlig del av analysen och någonting som sker under hela arbetets gång. Därav inleddes anteckningar i arbetets tidiga skede (Braun & Clarke, 2006:15). Materialet har sedan lästs igenom flera gånger för att upprätthålla en närhet till studiens syfte. Även läsning av litteratur påbörjades i ett tidigt stadie för att skapa förståelse för vilka teman som kunde vara relevanta för frågeställningarna.

Fas 1 - Att bli familjär med datan

Braun & Clarke beskriver att den tematiska analysens tillvägagångssätt består av sex faser. Att bli familjär med datan är det som Braun & Clarke beskriver som fas 1 (Braun & Clarke, 2006:16). Här valde jag att markera vilka domar som rätten biföll eller gav avslag till ansökan om LVU 3 §. Jag markerade även om nämnden ansökte för både LVU 2 § och LVU 3 §, enbart för LVU 3 § eller om flickan sedan tidigare hade vård med LVU 2 §. Domarna delades upp för att få en tydligare överblick och för att urskilja eventuella skillnader.

Fas 2 - Att skapa koder

Fas 2 handlar om att skapa koderna. När koderna skapades skrev jag en lista över vad som hittats i datan. Koderna skapades för att sedan kunna urskilja teman om beskrivningar av flickorna och rättens resonemang kring LVU 3 §. Koderna består av enkla delar av datan som kan ses som

meningsfulla och representativa för det som domarna innehåller. I skapandet av koder letade jag efter uttalanden som var återkommande kring de olika sätt som flickorna beskrivs på. Kodningen skedde manuellt med färgpennor. De koder som hittades var: 1) Flickorna inser inte faran, saknar insikt, 2) Avvikit från vård/hem, 3) Ensamkommande eller asylsökande, 4) Risk för bortgift, 5) Psykisk ohälsa, självskadebeteende, 6) Sexuellt avvikande/utåtagerande, 7) Beskrivningar av flickorna med ord som gränslös/impulsstyrd, 8) Droger och alkohol, 9) Brukat våld, 10) Problem med partner, 11) Flickan håller inte med beskrivning av nämnden, 12) Beteendet beskrivs som ett uttryck för dåligt mående och 13) Har barn eller är gravid, 14) Rätten resonerar för LVU 3 §, 15) Rätten resonerar mot LVU 3 §, 16) Nämnden ansöker om ytterligare vård med LVU 3 §.

Fas 3 - Att sortera koder in i teman

I fas 3 sorteras koderna in i olika teman. När forskaren ska leta efter teman rekommenderas det att forskaren letar efter upprepningar, metaforer och analogier, övergångar, likheter och skillnader eller avsaknaden av viss data (Bryman, 2016:586). Koderna analyseras för att se hur de kan kombineras och skapa större övergripande teman (Braun & Clarke, 2006:19). För att skapa övergripande teman gick jag igenom domarna och koderna igen. Det blev tydligt att de övergripande temana i materialet handlade om beskrivningar av flickornas olika beteenden och hur rätten hade resonerat kring dessa. I materialet finns det ett flertal upprepningar kring hur flickornas beteenden beskrivs. Det finns även likheter och skillnader i hur rätten har resonerat kring LVU 3 §. Ytterligare finns det en avsaknad av data i och med att flickornas beteenden ofta beskrivs med några få rader. Det viktiga är dock inte att temat förekommer i en viss procentmängd utan snarare att det finns en relevans till det som ska undersökas. Utifrån studiens frågeställningar ansågs det rimligt att skapa teman kring flickornas beteenden och rättens resonemang. Forskaren kan antingen göra en mer översiktlig tematisk analys över all data i analysen, eller ge en detaljerad bild av ett visst tema som förekommer i datan. En mer översiktlig analys rekommenderas för ämnen som det finns ett underskott av forskning på eller där deltagarnas åsikter om ämnet är okända (Braun & Clarke, 2006:11). Därav har jag letat efter teman som kan ge en översiktlig bild av vad som beskrivs som *ett annat socialt nedbrytande beteende* i koppling till en hedersproblematik. För att få en överblick av koder och teman skapades en mind-map (Bilaga 1).

Fas 4 - Ytterligare analys av temana

I fas 4 analyseras teman för att hitta ytterligare teman som kan slås samman eller som behöver separeras. Här jämförde jag studiens teman med de utdrag från domarna som de var kopplade till.

De utvalda temana bildade ett sammanhängande mönster vilket gjorde att jag kunde fortsätta med analysen (Braun & Clarke, 2006:20). I fas 4 sker även en reflektion över om temana har validitet i relation till datan och om de kan ses som att de återspeglar datan i sin helhet (Braun & Clarke, 2006:21). Reflektionen kring validitet presenteras i studiens kapitel för validitet och reliabilitet.

Fas 5 - Att namnge de slutgiltiga temana

I fas 5 namnges teman för att kunna definiera datans olika delar och för att tydliggöra vilket tema som återspeglar vilken del i datan (Braun & Clarke, 2006:22). Här bör det även reflekteras över om temana innehåller några underteman, vilket kan vara användbart för att ge struktur till större teman. Att dela upp teman i mindre underkategorier kan även visa på eventuella hierarkier i datan (ibid.). De slutgiltiga temana som skapades är 1) Beskrivningar av flickornas gränslösa beteenden och deras sexuella relationer, 2) Beskrivningar av flickornas beteenden som vagabonderande och utåtagerande och 3) Beskrivningar av att flickorna inte låtit sig skyddas. Med temanas namn försöker jag visa på att det inte handlar om att flickorna är på ett visst sätt utan att de beskrivs på ett visst sätt. I resultatet presenterar jag sedan några av de domar som återspeglar temana. Domarna har valts utifrån de teman som uppkommit under läsningen och fungerar representativt för det större materialet.

Fas 6 - Att genomföra den tematiska analysen

I fas 6 presenteras resultatet och analysen genomförs. Det är i den här fasen som den tematiska analysen skrivs. Den tematiska analysen ska berätta historien om datan på ett sätt som övertygar läsaren om validiteten i analysen. Presentationen av datan ska vara logisk och icke-repetitiv. Likaväl ska den ge tillräckligt mycket bevis för att visa på temans relevans. Braun & Clarke beskriver att exempel ur datan ska fånga kärnan i datan samtidigt som de inte bör vara för komplicerade. Extrakten ur datan ska presenteras inbäddade i ett narrativ av det som vill berättas (Braun & Clarke, 2013:23). Således har jag valt ut exempel ur datan som på ett tydligt sätt kan kopplas till teman och som berättar om hur nämnden och rätten resonerar kring *ett annat socialt nedbrytande beteende*. Jag har försökt att guida läsaren genom det temana berättar om datan och vilka analytiska poänger som kan göras utifrån dem. Domarna presenteras sedan utifrån avslag, bifall och de domar där flickorna sedan tidigare har vård med LVU 2 §. Det görs för att det finns skillnader mellan hur flickorna beskrivs i olika typer av domar som kan återspeglas utifrån det utvalda temana.

5.5 Överväganden kring den tematiska analysen

För att genomföra den tematiska analysen av materialet krävs olika avväganden från forskarens sida. Analysen kan genomföras som en induktiv analys eller som en teoretisk analys. I föreliggande studie genomförs en teoretisk tematisk analys. Den teoretiska metoden drivs av forskarens teoretiska intresse för fältet. Den ger en mindre beskrivning av datan överlag och fokuserar istället vid att ge en mer detaljerad analys av vissa delar av datamaterialet (Braun & Clarke, 2006:12). Då materialet för studien är utvalt specifikt som material som har en koppling till hedersproblematik kan det inte heller ses som att studien erbjuder en överblick över all data som är kopplad till LVU 3 §. Därav är den teoretiska tematiska analysen att föredra i det här fallet. En induktiv analys skulle istället enbart fokusera på datan och identifiera teman som är starkt kopplade till datan (ibid.). Således är den induktiva analysen inte driven av forskarens teoretiska intresse. En induktiv analys skulle även förutsätta att forskaren kan visa på generella slutsatser utifrån empirisk fakta och skulle därav kräva en kvantifiering av datan (Thurén, 2007:22).

Fortsättningsvis behöver forskaren reflektera över om den tematiska analysen ska vara på en semantisk eller latent nivå. En semantisk nivå analyserar den övergripande meningen av datan och tittar på det som faktiskt har sagts eller skrivits. Den latent nivå analyserar istället underliggande idéer och konceptioner i datan, alltså det som formar den semantiska nivån (Braun & Clarke, 2006:13). Den föreliggande analysen är på en semantisk nivå vilket innebär att teman kommer formuleras enbart utifrån vad som sagts eller skrivits (ibid.). Mönstren av det som sagts eller skrivits tolkas sedan för att försöka teoretisera dess innebörd och kontext. I och med att domarna inte ger tillgång till den större situationen skulle det vara svårt att försöka hitta underliggande mening i teman. Hade analysen varit på en latent nivå hade det således krävts en undersökning av vad som gör att vissa teman blir mer framstående i materialet.

5.6 Etiska överväganden

Studien är som tidigare nämnts en del av ett större forskningsprojekt. Forskningsprojektet innehåller information som skyddas enligt 26 kap 1 § i Offentlighets och sekretesslagen (2009:400). Däremot är domarna som används i föreliggande studie offentliga handlingar. I och med att det större forskningsprojektets material innehåller information som omfattas av sekretess skrev jag på en försäkran om att jag förhåller mig till dess sekretessregler. I och med att jag även fått information om att det finns en hedersproblematik i hemmet, trots att det inte alltid har framgått i domarna, har

jag lagt vikt vid att förhålla mig forskningsetiskt till materialet (se Vetenskapsrådet, 2017). Även om domarna är offentliga handlingar innehåller de känslig information om minderåriga personer. De personer som förekommer i domarna har heller inte kunnat ge sitt samtycke i och med att domarna är offentliga handlingar. Sålunda försäkrade jag att information om enskilda personers hälsotillstånd eller liknande personliga förhållanden inte skulle användas i annat syfte än det som är studiens. Jag försäkrade även att ingen information skulle användas som skulle kunna kopplas till att en enskild person identifieras. Flickornas namn har skrivits som NN. Materialet används enbart under skrivandet av studien och raderas efteråt.

För att förhålla mig forskningsetiskt till materialet skapades ett kodsysteem över domarna för att anonymisera deras målnummer. Kodsysteemmet skapades för att en utomstående person inte skulle kunna koppla målens nummer till flickorna. Det var även viktigt att domarna fick nya nummer så att jag sedan skulle kunna skriva om dem utan att lämna ut och referera till riktiga målnummer. Ingen information om domarna har spridits vidare och datafilen med domar har förvarats i en låst mapp i datorn. Domarna har hanterats med försiktighet och listan över de nya nummerna har förvarats i en säker mapp.

5.7 Validitet och reliabilitet

Kvalitativa studiers validitet handlar om att den undersökning som genomförs faktiskt kan svara på den bestämda frågan (Bergström & Boréus, 2005:34). I användandet av samhällsvetenskapliga metoder påverkar forskarens egna förförståelse studiens validitet. Således är forskaren inte en utomstående iakttagare. Forskaren behöver beakta sin egna socialt präglade förförståelse i frågan om validitet (Bergström & Boréus, 2005:35). På grund av det utvalda teoretiska ramverket finns det redan en förförståelse om vad som kan vara av värde för analysen i materialet. Jag har fått ta del av en artikel från Andersson Vogel & Petterssons (kommande) större forskningsprojekt vilket betyder att jag har en förförståelse för vad som finns att analysera i materialet. För att undvika att min förförståelse styr analysen har jag läst på om hur samhället skyddar flickor med LVU och om olika typer av hederskontexter. När forskaren läser på om den sociala kontext som studien äger rum i anses det kunna öka forskarens förståelse för sin egna förförståelse. Därav ökar även möjligheten till god validitet (Bergström & Boréus, 2005:35). För att undvika att de utvalda temana blir icke-representativa för domarnas innehåll har jag gått igenom domarna flera gånger. I de första koderna som gjordes försökte jag att skapa många koder för att de sedan skulle kunna omvandlas till

representativa teman av hur flickorna beskrivs. Jag har även gjort det för att skapa en så bred bild som möjligt av materialet.

För att kunna ge trovärdighet i temana har jag lagt fokus vid transparens. I och med att den kvalitativa forskningen sällan producerar mätbara fakta krävs det att det finns en tydlig förklaring av tillvägagångssätt för att skapa en trovärdighet för studien (Ahrne & Svensson, 2017:25). Genom att tydligt redogöra för forskningsprocessen för läsaren öppnar det även upp för att forskningen kan kritiserars och diskuteras. En forskning som kan diskuteras menas vara mer transparent då det ger möjlighet för läsaren att ta del av hur forskaren har tänkt kring sina metodval (Ahrne & Svensson, 2017:25). För att kunna visa på en trovärdighet och skapa en transparens har jag således försökt att tydligt motivera mina metodval och visa på det steg som har tagits under studiens gång. Jag har även försökt att skapa teman som ger en översiktlig bild av det som beskrivs som *ett annat socialt nedbrytande beteende* för att kunna visa på materialets relevans till studiens syfte. Vidare har jag försökt visa på transparens i studien för att kunna uppnå en reliabilitet. I och med att forskaren ofta använder sig av tolkande analysverktyg i den kvalitativa forskningen är det svårare att visa på att en annan forskare skulle kunna uppnå samma resultat (Bergström & Boréus, 2005:36). Sålunda har jag istället försökt visa på de steg jag tagit och de metoder jag använt för att komma fram till resultatet. I resultatet har jag därav använt direkta citat från materialet för att kunna visa på de tolkningar jag gjort.

5.8 Reflexivitet

Reflexivitet är en viktig del av kvalitativ forskning som berör forskarens reflektion kring arbetet. Reflexivitet handlar om förståelse för konsekvenserna av de metoder som väljs och hur de berör kunskapen om den sociala verkligheten. Reflexivitet handlar även om att forskaren har en känslighet för sina egna värderingar och hur de påverkar uppfattningen av den sociala kontexten (Bryman, 2016:388). För att visa på reflexivitet har jag försökt att beskriva mitt tillvägagångssätt under hela arbetets gång och motivera valet av metod på ett tydligt sätt. Jag har även reflekterat över mina egna värderingar och ställningstagande. Lynch beskriver det som kallas för en filosofisk reflektion där forskaren riktar blicken inåt för att reflektera över sina egna uppfattningar och antaganden (Lynch, 2000:29). I och med att jag innan arbetet hade egna sociala och politiska uppfattningar är det viktigt att beakta att mina tolkningar kan påverkas av det. Därav har jag försökt att ge läsaren förståelse för arbetet genom att visa på transparens mellan teori, resultat och analys.

För att inte grunda mina antaganden i egna åsikter och upplevelser har jag även försökt koppla min analys till det teoretiska ramverket på ett tydligt sätt.

6. Resultat

I resultatet presenteras först fördelningen mellan domar i vilka heder explicit nämns och domar i vilka heder inte nämns. Studien har enbart tillgång till domarna och hederskontext nämns inte alltid i domarna. I många fall har hederskontexten enbart beskrivits i akten vilket är varför fördelningen presenteras. Sedan presenteras de utvalda domarna för sig och visar först på nämndens beskrivning av det som anses vara *ett annat socialt nedbrytande beteende* för att sedan gå över till rätts resonemang kring LVU 3 §. Resultatet delas upp mellan avslagsdomar, bifallsdomar och de domar där flickorna sedan tidigare vårdas med LVU 2 §. I de utvalda domarna presenteras även hedersproblematiken som finns i hemmet samt hur nämnden och rätten har resonerat.

Hedersproblematiken diskuteras oftast i förhållande till LVU 2 § varför vissa citat som berör LVU 2 § finns med. Resultatet visar på att rätten ger avslag när nämnden yrkar för att flickorna inte låtit sig skyddas, att rätten bifaller när det tycks finnas mer konkreta problem i flickornas beteenden och att de flickor som sedan tidigare vårdas med LVU 2 § ofta blir föremål för LVU 3 § på grund av deras beteenden på tidigare placeringar.

6.1 Hedersproblematik i LVU-domar

Nedan följer en presentation av fördelningen av domar där rätten och nämnden explicit nämner heder och i domar där heder inte nämns. I varje dom har det gjorts en sökning efter ordet heder och sorterats efter det. I domarna används ord som hedersproblematik, hedersvåld och hederssituation. Det bör poängteras att man diskuterar hemförhållanden i alla domar, men att det i många fall inte uttryckligen beskrivs som hedersproblematik. Utifrån det större forskningsprojektet framgår det dock att det finns information om hedersproblematik i akten även om det inte alltid nämns i domen. Hedersproblematiken diskuteras sällan i förhållande till LVU 3 § utan dyker upp när nämnden presenterar flickornas hemsituationer och tidigare utredningar.

Tabell 2. Ansökningar om LVU 3 § där hedersproblematik nämns uppdelat efter bifall respektive avslag.

	LVU 3 § bifalles	LVU 3 § avslås
Ansöker om LVU 2 § och LVU 3 §	3	6
LVU 2 § avslås	1	1
Ansöker enbart om LVU 3 §	0	2
Den unga bereds redan vård med LVU 2 §	3	1
Total	7	10

Tabell 3. Ansökningar om LVU 3 § där hedersproblematik inte nämns uppdelat efter bifall respektive avslag.

	LVU 3 § bifalles	LVU 3 § avslås
Ansöker om LVU 2 § och LVU 3 §	4	3
LVU 2 § avslås	0	0
Ansöker enbart om LVU 3 §	3	2
Den unga bereds redan vård med LVU 2 §	2	1
Total	9	6

Det centrala resultatet är att socialnämndens ansökningar i hälften av domarna inte leder till att flickorna får vård med LVU 3 §. Troligen är det fler avslag i de domar där man explicit nämner heder för att hedersproblematiken är det centrala problemet i flickornas liv. I dessa domar finns det inga bifall när nämnden enbart ansökt för LVU 3 §, vilket kan tyda på att rätten inte bifaller när nämnden behandlar hedersproblematik som *ett annat socialt nedbrytande beteende*. I de andra domarna blir det förmodligen fler bifall då flickorna har uttalade problem med narkotika, ätstörningar och suicidförsök. En anledning till att hedersproblematiken inte nämns i dessa domar kan antas vara för att skydda flickorna, i och med att domarna är officiella dokument. Ytterligare är

det i båda grupperna fler bifall för de flickor som sedan tidigare har vård med LVU 2 §. Det kan vara på grund av att flickorna avvikit från den pågående vården. När flickorna rymmer och hamnar i konflikter på familjehemmen skapar det nya beteenden som kan bedömas som socialt avvikande beteenden, vilket kanske är varför det är ”lättare” att bifalla för LVU 3 § i dessa fall.

6.2 Avslagsdomar

Ett tydligt tema i studien är att nämnden återkommande motiverar ansökningar för LVU 3 § med att flickorna behöver bli skyddade eller att de inte klarar av att skydda sig själva. I ett flertal domar dyker det upp beskrivningar om att flickorna inte har låtit sig skyddas eller inte ser faran i sin situation och att det därav är berättigat att ingripa med LVU 3 §. Anledningen till att flickorna inte anses ha klarat av att skydda sig själva visas ofta genom att de har flytt från boenden till sin familj eller på något annat sätt uppsökt familj eller vänner. Det är tydligt att rätten ofta ger avslag på den här typen av resonemang.

Exempelvis beskriver nämnden att ”NN har under en tid inte låtit sig skyddas då NN bland annat sökt upp sina föräldrar och röjt sin adress vilket inneburit att hon inte längre varit skyddad (Dom 23)”. Genom att hävda att flickan inte låtit sig skyddas läggs fokus vid att det är flickans egna beteende som har lett till att riskfyllda situationer har uppstått. Rätten har gett avslag på nämndens ansökan med resonemanget ”Enbart att det finns en risk för den unge att utsättas för fara utgör inte i sig grund för LVU, utan det måste också utgöra ett beteende som avviker från samhällets normer” (Dom 23). Resultatet visar på att det bör finnas ett beteende som avviker från samhällets normer för att rätten ska kunna bifalla nämnden ansökan för vård enligt LVU 3 §. Att flickan har uppsökt sin familj anses inte vara *ett annat socialt nedbrytande beteende*. Det kan tolkas som att nämnden anser att flickan behöver skyddas från sin familj och att de presenterar flickans utsatthet som ett beteendeproblem i och med ett gräsrotsbyråkratiskt handlingsutrymme. Härigenom tolkas det att nämnden försöker vidga begreppet *ett annat socialt nedbrytande beteende* så att det även förhåller sig till hederskontext. Angående hedersproblematiken i hemmet har nämnden anfört att ”Så länge NN:s föräldrar inte tar till sig det svenska synsättet, vad gäller barnuppfostran, kvinnors frihet och rätten att gifta sig med vem man vill, finns det fortsatt hög risk för att NN utsätts för hedersrelaterat våld” (Dom 23). Samtidigt anser rätten att hedersproblematiken är allmänt beskriven och att det inte finns tillräckliga bevis. Rätten väljer istället att bifalla LVU 2 § utifrån uppgifter om att NN har blivit slagen i hemmet. Det kan tolkas som att nämnden inte anpassat sitt anförande

tillräckligt väl efter det rättsliga kraven och att rätten behöver justera efter det faktiska bevis de har. Samtidigt tycks rättens bedömning baseras på de fragment som finns om att NN blivit utsatt för våld. I och med att rätten inte vill benämna våldet som hedersrelaterat verkar det även som att hederskontexten går förbisedd.

I dom 3 anför nämnden att:

Rekvisitet ”annat socialt nedbrytande beteende” i 3 § LVU är uppfyllt genom att NN utsätter sin hälsa och utveckling för allvarlig fara i samband med att NN avviker från pågående vård. NN förstår inte vilka konsekvenserna kan bli och löper stor risk att fara illa (Dom 3).

Vikten läggs vid att flickan har avvikit från vård och att det berättigar ett ingripandet med LVU 3 § . Rätten har dock gett avslag med anledningen att en enstaka avvikelse från vård inte kan ses som *ett annat socialt nedbrytande beteende*. Det kan tolkas som att nämnden försöker vidga rekvisitet för *ett annat socialt nedbrytande beteende* och att rätten behöver rätta till nämndens ansökan. Som Schlytter (1999) anser är inte LVU anpassat efter flickors situationer vilket här tolkas som att lagstiftningen inte heller är anpassad för hederskontext. Jämsides har nämnden argumenterat för att:

Nämnden bedömer NN:s första berättelse som trovärdig och risken för att hon kommer att utsättas för fortsatta kränkningar, hot och våld är stor om hon återvänder hem. Hon har också skadat familjens heder och att återvända efter en sådan händelse bedöms som extra riskfyllt. Familjens uppgift är nu att upprätthålla hedern vilket leder till att NN riskerar att giftas bort, skadas och till och med dödas, i värsta scenariot (Dom 3).

Det visar på komplexiteten mellan hedersproblematik och LVU då nämnden sannolikt ser en stor risk i att NN har avvikit från den pågående vården. Det visar även på det fragmentariska synsätt som rätten har då NN:s egna beteende, tagit ur sin kontext, inte finner lagligt stöd för att vård enligt LVU 3 § ska föreligga. Samtidigt beviljar rätten LVU 2 §. Rätten beskriver att det faktum att NN ändrat sin berättelse sedan hon återvände till sin familj tyder på att hon är utsatt för påtryckningar hemifrån. Rätten ser heller inte någon anledning till att NN skulle ljuga om de missförhållanden hon beskrivit i hemmet. Sålunda kan det tolkas som att det som nämnden framfört om att flickan uppsökt sin familj passar bättre in i ansökan för LVU 2 § vilket rätten även verkar rätta till i domen. Det är tydligt att nämnden ser NN:s beteende som farligt i relation till hederskontexten i hemmet. Således använder nämnden sin befogenhet inom handlingsutrymmet för att ansöka om LVU 3 § då

den vården skapar en säkrare separation från familjen. Det går i linje med tidigare forskning som beskriver hur det är en utmaning för flickorna att bli separerade från familjen när de saknar ett socialt skyddsnät (se Schlytter & Linell, 2010).

Ett genomgående tema är att nämnden beskriver flickorna som vagabonderande och utåtagerande. Deras beteenden beskrivs ha eskalerat bortom föräldrarnas kontroll. Således visar temat på att det finns en oro för flickornas okontrollerade beteenden, sannolikt på grund av att det finns en bakomliggande oro kring familjesituationen. Till exempel beskriver nämnden att:

NN är i behov av vård då hon saknar insikt i sin problematik. Hon ställer sig utom vuxenvärldens kontroll och hon har rymt från sina tidigare placeringar, hon har en vagabonderande livsstil och är i behov av skydd, säkerhet och omsorg. NN bedöms ha ett omfattande behov av att beredas vård med stöd av LVU (Dom 9).

I citatet ovan anför nämnden att flickan saknar insikt i sin problematik och har en vagabonderande livsstil. I likhet med Schlytters resonemang om flicknormer kan domen förstås som att flickan inte passar in i samhällets normer och att hennes beteende blir ett problem på grund av den situation hon befinner sig i (Schlytter, 1999:103). Behovet av skydd legitimeras således med att flickan själv inte upplevs acceptera vuxenvärldens kontroll över henne. Återigen visar det även på en oro över att flickan rymt från den tidigare vården. Rätten har avslagit ansökan om LVU 3 § och beskriver att:

Nämnden har anfört att de är bekymrade över det beteende som NN visat. Hon ska bl.a. ha misshandlat elever, haft hög frånvaro i skolan, ha vistats i olämpliga miljöer och hon har avvikit från de jourhem som hon placerats i. Det finns emellertid inga uppgifter om att NN har begått brott i sådan omfattning eller av sådan karaktär att hon kan sägas ha ett kriminellt beteende i den mening som avses i LVU. Inte heller finns det några närmare uppgifter om att hon har vistats i sådana olämpliga miljöer som skulle kunna innebära en fara för henne (Dom 9).

Rättens resonemang utmynnar i att det inte finns tillräckligt med bevis för flickans beskrivna beteenden för att det ska finnas anledning till att omhänderta henne med LVU 3 §. Resonemangen visar att det finns en uttalad oro från nämndens sida medan rätten behöver förhålla sig till lagstiftningen. Det skapas en diskrepans mellan nämnden och rätten där flickan beskrivs vara i behov av skydd, samtidigt som flickans beteenden inte når upp till kriterierna för LVU 3 §. För att visa på hedersproblematiken som finns i hemmet har nämnden anfört att:

NN räknas inte fullt ut som en familjemedlem och även släktmedlemmar menar att hon skadar släktens heder. Pappan saknar vidare förmåga att skydda NN och det finns en hierarki inom familjen som det inte går att bortse ifrån och som behöver utredas närmare (Dom 9).

Även NN har själv berättat om hedersproblematiken i hemmet. Uppmärksammandet av det leder till att rätten bifaller nämndens ansökan för LVU 2 §. Att nämnden trots en uttalad hedersproblematik även väljer att ansöka för LVU 3 § kan tyda på att det finns en osäkerhet kring hur flickor med hedersproblematik ska behandlas. Det tyder även på att nämndens handlingsutrymme inte räcker till för att skydda flickorna, och att de verkar anpassa beskrivningen av flickornas beteenden för att få dem att passa in i rekvisitet för LVU 3 §. I likhet med Schlytter visar det på att rekvisitet inte är anpassat efter flickors situationer, och särskilt inte efter de flickor som lever i en hederskontext (Jmf Schlytter, 1999). Istället för att se hederskontexten i det större sammanhanget är det flickans reaktion på att bli omhändertagen som problematiseras. Således blir flickans handlingar till en beteendeproblematik på grund av de situationer som skapas.

6.3 Bifallsdomar

I bifallsdomarna finns det en tydligare beskrivning av problematiken hos flickorna. Det handlar ofta om missbruk av narkotika, suicidförsök eller ätstörningar. Här presenteras en dom där det bedöms att flickan är i behov av vård utifrån hennes sexuella beteende. Det anses särskilt allvarligt då pengar finns involverade:

Dessutom utsätter NN sin hälsa och utveckling för en påtaglig risk att skadas genom ett sexuellt normbrytande beteende som är att jämställa med ett socialt nedbrytande beteende. NN:s utsatthet gentemot män och hennes sexuellt normbrytande beteende kräver behandling. Erforderlig vård kan inte ges under frivilliga former och vård i det egna hemmet ses inte som realistiskt (Dom 29).

Rätten har här bifallit nämndens ansökan om LVU 3 § och beskriver att:

Enligt förvaltningsrättens mening är det även oroväckande att pengar finns inblandade, eftersom det kan vara ett steg i riktning mot prostitution. De bilder som NN skickar kan också spridas och mångfaldigas till en oändlig mängd personer vilket riskerar att allvarligt skada NN:s integritet. Sammantaget finner därför förvaltningsrätten att NN har ett normöverskridande sexuellt beteende som innebär att hon utsätter sin hälsa och utveckling för en påtaglig risk att skadas. Det finns därför grund för vård även enligt 3 § LVU (Dom 29).

I jämförelse med de exempel där rätten gett avslag finns det nu tillräckligt med bevis för att det ska kunna ligga till grund för LVU 3 §. I många fall där flickornas sexuella beteenden blir beskrivna tycks nämnden och rätten utgå från att det finns en normbild kring flickors sexualitet som flickorna inte följer. Som Schlytter beskriver tolkas flickors sexuella beteenden som ett självskadebeteende (Schlytter, 1999:103). Beteendet öppnar upp för utnyttjanden men istället för att lägga vikt vid könsliga maktrelationer i samhället ses beteendet som avvikande. I koppling till hederskontexten är det ännu mer komplext då flickorna blir utsatta från flera håll. Således uttrycks det ett behov av att skydda flickorna både från sig själva och från det samhälle de inte tycks passa in i och nämnden vidgar på rekvisitet. Vidare beskriver nämnden att NN vid omhändertagandet berättade om våldet och dödshoten som hennes pappa utsatt henne för. NN placerades då vid ett skyddat boende men började längta hem och tog tillbaka det hon berättat. När NN istället placerades vid en låst institution höll hon återigen fast vid det hon berättat. Rätten har svårt att bedöma situationen i hemmet vilket leder till att de inte kan bedöma om NN varit utsatt för våld i hemmet. Istället bifaller rätten LVU 2 § på grund av att familjen släppt in en släkting i hemmet som sexuellt närmat sig NN. Resonemangen för LVU 2 § hänger samman med det som beskrivs om NN i ansökan för LVU 3 § och rätten menar att föräldrarna inte har möjlighet att skydda NN i hennes utsatthet. Det blir komplext då föräldrarna ska skydda samtidigt som det har uppgetts att föräldrarna utsätter NN för våld.

I dom 21 beskriver nämnden att socialtjänsten haft kontakt med familjen under en längre tid och att flickans syskon har omhändertagits med LVU. Det finns en oro för våld och konflikter i hemmet. Det har även inkommit uppgifter om att det funnits planer på att gifta bort flickan i ett annat land. Flickans fader har även hotat med att begrava henne. Följaktligen finns det en relativt tydligt beskriven hedersproblematik vilket är talande för bifallsdomarna. Som underlag för LVU 3 § beskriver nämnden att NN inte skött sin medicinering för diabetes, att NN har ett pågående narkotikamissbruk som hon även finansierat genom att sälja narkotika och att NN finner det svårt att kontrollera sin ilska. Rätten kommer således fram till att NN har det socialt avvikande beteende som beskrivs i LVU 3 § och att det finns sådana brister i hemmet som avses i LVU 2 §. Det är tydligt att det finns en konkret fara i hemmet som kan kopplas till hederskontext samtidigt som det finns tydliga skäl för LVU 3 §. I och med den tydliga problematiken behöver inte nämnden vidga på rekvisitet för *ett annat socialt nedbrytande beteende*. Resultatet visar att flickorna som beskrivs i bifallsdomarna har en problematik som passar in i lagstiftningen för LVU. Det kan tolkas att den här gruppen har mer allvarliga problem men det kan även förstås som att de är mer påverkade av

hederskontexten vilket således går ut över deras egna beteenden. Flickornas egna beteenden är sannolikt en effekt av hedersproblematiken vilket gör det viktigt att vården försöker förstå den specifika sort av kontroll och våld som flickorna är utsatta för. I linje med tidigare studier (se Baianstovu, 2019) visar resultatet att det behövs mer förståelse för kopplingen mellan hederskontext och psykiska besvär för att förstå varför flickorna hamnar i socialt utsatta situationer.

6.4 Domar där flickorna sedan tidigare vårdas med LVU 2 §

I domar där flickorna redan bereds vård med LVU 2 § visar resultatet att den egna problematiken ofta beskrivs utifrån problem som har uppstått under pågående placeringar. Temat kring ett gränslöst beteende förekommer i flera domar och kan även kopplas till beskrivningarna av att flickorna anses utsätta sig själva för fara. I dom 14 har nämnden anfört att:

NN utsätter sin egen hälsa och utveckling för påtaglig risk att skadas genom socialt nedbrytande beteende. Detta framför allt med hänsyn till att NN begått brott såsom olaga hot och att NN har ett gränslöst kontaktsökande beteende främst riktat till män (Dom 14).

Det kontaktsökande beteendet är gentemot manliga klienter på det behandlingshem som flickan befunnit sig på. Flickan skulle bli omplacerad till ett annat hem men avvek istället från placeringen. Rätten har inte bifallit nämndens ansökan för LVU 3 §. Rätten resonerar kring att flickan utsätter sig för risker men att det inte kan ses som socialt nedbrytande:

Det är dock viktigt att ha i åtanke att enbart det förhållandet att den unge utsätter sig för en risk inte innebär att det föreligger ett beteende som kan betecknas som socialt nedbrytande (se HFD 2015 ref. 7). Som framgår ovan har BUP gjort bedömningen att det inte finns suicidrisk, att NN inte har psykisk ohälsa och att hennes beteende mer är ett sätt att försöka påverka beslut (Dom 14).

Det är tydligt att flickans beteende inte anses vara tillräckligt riskfyllt för att det ska uppfattas som socialt nedbrytande. Vidare har flickan förekommit i två domar i materialet. I den tidigare domen ansöker nämnden även för LVU 2 §. Det är intresseväckande att nämnden ansöker för LVU 3 § i båda domarna och att båda ansökningarna får avslag. Modern har tidigare uppgett att det innebär skam om NN flyttar till ett familjehem och att hon då aldrig mer är välkommen tillbaka. Det framgår även att modern informerat NN:s släktingar om hennes sexuella relationer och rivit sönder hennes dagbok då hon skrivit om en pojke i den. Med anledning av det menar nämnden att de inte går att utesluta misstankar om hedersvåld och förtryck. Rätten anser dock inte att det finns en

uttalad hedersproblematik utan talar istället om en relationsstörning mellan mor och dotter. I och med att nämnden har ansökt för LVU 3 § två gånger blir det tydligt att placeringen vid familjehemmet inte har fungerat och det öppnar upp för frågor kring om LVU-vården är anpassad för dessa flickor. I likhet med tidigare studier (se Schlytter & Linell, 2008) visar det att flickor i hederskontext är en utmaning för socialtjänsten. Således försöker nämnden använda LVU 3 § för att legitimera ett statligt ingripande. Det tycks även vara det enda sättet inom nämndens handlingsutrymme som kan skydda flickorna från hederskontexten.

I dom 2 beskriver nämnden att ”Hon har haft självskadebeteende samt brukat våld mot familjehemsmedlemmar. Hon bedöms även ha ett sexuellt utåtagerande beteende och har knutit an till familjehemsfadern med ensamrättsbeteende” (Dom 2). Flickans beteende beskrivs i första hand handla om konflikter med andra i familjehemmet. Det nämns även att det funnits ett sexuellt utåtagerande beteende under tiden i familjehem. Rätten har bifallit och menar att flickans fysiska och verbala aggressivitet avviker från samhällets normer. Det handlar om att riskbeteendet är påtagande och att aggressiviteten är något som påverkar hennes vardag. Även i det här fallet vårdas flickan redan enligt LVU 2 § då det har bedömts att hon kan vara utsatt för hedersrelaterat våld. Flickan har först placerats vid familjehem och sedan vid HVB-hem, varav inget har fungerat. Det är således beteendet i den tidigare vården som ligger till grund för att nämnden ansöker om LVU 3 §. Samtidigt uttrycker flickan själv att hon mått dåligt och att det har legat till grund för våldet, vilket visar på att uppbrottet från familjen sannolikt är svårt för flickan.

I nästa dom beskriver nämnden att:

NN har ett impulsivt och gränslöst beteende. Hon har visat på ett självdestruktivt beteende genom att återvända till relationen med sin pojkvän som utsatt henne för våld, kontroll och tvång som han utsatt henne för i flera år. Att skaffa barn med honom är också självdestruktivt eftersom hon sagt att hon inte vill ha barn och eftersom hon har sagt att om det blir en flicka kan flickan utsättas för hedersvåld av honom (Dom 20).

Det avser att flickan beskrivs ha ett självdestruktivt beteende genom olika former. Det beskrivs bland annat vara självdestruktivt på grund av hotet som pojkvännen utgör mot ett eventuellt barn. Flickan får ansvar för ett barn som ännu inte är fött och barnet blir en del av det som beskrivs som flickans självdestruktiva beteende. Rätten har bifallit ansökan och anser att:

Sammantaget har NN genom att vistas i olämpliga miljöer, inte förmår att skydda sig själv, att avvika från boenden och andra trygga miljöer samt genom att inte ta emot erbjuden hjälp uppvisat ett socialt nedbrytande beteende. Hon har också genom att umgås med personer som vid upprepade tillfällen och över lång tid skadat henne uppvisat ett sådant socialt nedbrytande beteende som kan antas medföra att hon utsätter sin hälsa och utveckling för en påtaglig risk att skadas (Dom 20).

Rättens resonemang visar på att upprepningar i NN:s beteende ses som socialt nedbrytande. Flickan har inte heller tagit emot den vård hon blivit erbjuden vilket beskrivs uppvisa ett socialt nedbrytande beteende. I likhet med tidigare domar är NN redan placerad enligt LVU 2 §. Hon har rymt från både familjehem och HVB-hem för att träffa sin pojkvän. Det finns ett element av hedersproblematik både i relationen till familjen och i relationen till pojkvännen. Domen väcker intresse då det är en av få där det finns en direkt koppling mellan hedersproblematiken och ansökan för LVU 3 §. Det är tydligt att uppbrottet från familjen och pojkvännen leder till svårigheter för NN, vilket kan ses som en effekt av hederskontexten. Samtidigt handlar nämnden på ett sätt som gör att NN:s utsatthet blir till ett eget socialt nedbrytande beteende. Det är således tydligt att nämnden är fast i det handlingsutrymme som finns inom lagstiftningen för LVU och att de använder LVU 3 § för att försöka skydda NN från familjen och pojkvännen. I likhet med Schlytters resonemang anspelar nämnden på normer som handlar om flickornas kroppar (Schlytter, 1999:95). Flickan får ansvar för att hon låter ett barn växa i sin kropp när hon är medveten om att barnet kan utsättas för hedersproblematik i framtiden. Således blir flickans val ett beteendeproblem på grund av eventuella framtida situationer. Även här kan det tolkas att nämnden vidgar på rekvisitet för *ett annat socialt nedbrytande beteende*.

7. Analys av resultatet

Det centrala resultatet i studien är det stora antalet avslag i domarna. Det större projekt studien grundar sig i visar på att de flickor som blir utredda för LVU 3 § i majoriteten av alla fall får vård med stöd av LVU 3 § (Vogel & Pettersson, kommande). I domar relaterade till hederskontext framgår det att flickorna ofta enbart får vård med LVU 2 §, trots att nämnden ansöker för båda. Det tyder delvis på att flickor som lever i kontext av heder inte har samma problem som andra flickor i lika stor utsträckning, men även att socialnämnden trots det tycks tillämpa samma metoder på alla flickor. Det tyder även på att rätten har ett fragmenterat synsätt när det kommer till att identifiera effekterna av hedersproblematik i hemmet då de ofta bedömer flickorna som fristående från hederskontexten. Ytterligare visar resultatet på att flickorna blir ansvariga för sin utsatthet utifrån att de är flickor och att nämnden försöker vidga normerna för *ett annat socialt nedbrytande beteende*.

Resultatet visar på två aspekter för flickor som lever i en hederskontext och utreds för LVU 3 §. Dels visar det på att flickornas utsatthet blir beskrivna som problematiska beteenden. Flickorna blir därav ansvariga för sin egna utsatthet. Det är tydligt att det finns situationer i hemmet som skapar en konflikt hos flickorna, även om det inte alltid beskrivs vara en hedersproblematik. Det visar även på att det finns en svårighet i att skydda flickor som lever i en hederskontext då flickornas egna problem ofta inte är sådana att de kan ligga till grund för LVU 3 §. Trots det försöker nämnden skydda flickorna med motiveringen att det är flickornas egna beteenden som ligger till grund för utsattheten. Att flickorna avviker från vård visar på att nämnden inte klarar av att skydda och kontrollera flickorna och att det därav behövs ett beslut med LVU 3 § för att staten ska kunna ge ytterligare skydd. Följaktligen tycks det finnas ett glapp i lagstiftningen när det kommer till att hjälpa flickor som lever i en hederskontext. Det visar även på att nämnden inom sitt begränsade handlingsutrymme ofta anspelar på vad flickorna gör med sina kroppar och vilka de umgås med, för att få flickorna att passa in rekvisitet för *ett annat socialt nedbrytande beteende*. Således försöker nämnden vidga på rekvisitet genom att beskriva att beteenden som att avvika från vård kan ses som legitimt för behovet av LVU 3 §.

Vidare är det tydligt att det handlingsutrymme som nämnden har inte räcker till för att hjälpa flickor som lever i en hederskontext. Istället kan det tänkas att de applicerar de metoder de använder för övriga flickor. Följaktligen verkar det inte fungera då flickorna som lever i en hederskontext inte förefaller ha tillräckligt av *ett annat socialt nedbrytande beteende* för att rätten ska kunna bifalla LVU 3 §. Det kan även tolkas att det är nämndens begränsade handlingsutrymme som leder till att det finns så många avslag i materialet. Nämnden ansöker om LVU 3 § på lösa grunder men rätten kan inte bifalla då beteendena inte passar in i lagstiftningen. Således blir det tydligt att rätten har ett fragmentariskt synsätt när det kommer till att bedöma LVU 3 §. Det leder till att flickornas beteenden tas ur sin kontext och i vissa fall tappar kopplingen till den bakomliggande hedersproblematiken. Slutligen visar resultatet på att nämnden ibland ansöker om LVU 3 § efter att de har ansökt om LVU 2 §. Det kan tolkas som att familjehemmen och HVB-hemmen inte har den kompetens som behövs för att sätta sig in i flickornas situationer och förstå deras eventuella behov av stöd. Det kan även tänkas skapa en frustration hos flickorna när de blir placerade trots att de själva inte har gjort något fel vilket leder till att de rymmer. Rymningarna kan även vara en effekt av att flickorna befinner sig i en svår situation mellan att bryta upp med sina familjer och att anpassa sig efter andra normer och situationer.

7.1 Socialnämnden som en gräsrotsbyråkrati

Det stora antalet avslag i domarna är intressant då det visar på att flickorna blir föremål för ansökan om LVU 3 § trots att de ofta inte har det beteende som faller in under rekvisitet *annat socialt nedbrytande beteende*. Ansökningarna tycks ofta vara förankrade i att det finns en bakomliggande oro för flickorna som är kopplad till hedersproblematiken i hemmet. Nämndens svårighet med att skydda flickorna synliggörs främst i avslagsdomarna och i de domar där flickorna sedan tidigare har vård med LVU 2 §. Socialarbetarna har ett eget handlingsutrymme i hur de ska hjälpa flickorna och vilken vård de ska bereda dem med. Således ligger det även i socialarbetarnas handlingsutrymme att bestämma om de ska ansöka för omhändertagande med LVU 3 §. Likt Lipsky beskriver har samhället vissa förväntningar på att gräsrotsbyråkrater ska hjälpa människor och hitta rimliga lösningar på problem. Socialarbetarna befinner sig här i en situation där det är svårt att skydda flickorna. Förvisso kan socialarbetarna använda LVU 2 § för att separera flickan från familjen men samtidigt tycks det finnas en tendens till att flickorna röjer sin adress eller avviker från vården. Socialarbetarens arbete sker dessutom i vanliga fall i kontakt med familjen och med målet att familjen ska kunna återförenas, vilket sällan är en ideal lösning när det kommer till kontexter av heder. Således blir hedersproblematik en situation som egentligen inte passar in i LVU-lagstiftningen, i och med att vården inte kan ha som mål att lösa konflikten mellan den unga och föräldrarna. Det leder till tolkningen att socialarbetaren väljer att ansöka om LVU 3 § för att kunna tvångsomhänderta flickorna i syftet att skydda dem från familjen.

Lipsky resonerar även att gräsrotsbyråkraten ofta arbetar efter rutiner vilket kan vara varför socialnämnden presenterar och behandlar flickorna på liknande sätt som de gör med andra flickor. Flickorna tycks beskrivas på samma sätt som andra flickor beskrivs i LVU-domar. Samtidigt verkar det som att de sällan har samma problematiker vilket leder till att rätten behöver korrigera socialnämndens handlingsutrymme och ge avslag på LVU 3 §-ansökningar. Gräsrotsbyråkraten skapar rutiner i sitt arbete för att göra uppgifterna hanterbara. Rutinerna skapas inom gräsrotsbyråkratin men det finns även rutiner som gräsrotsbyråkraten skapar själv när de officiella rutiner inte är tillräckliga (Lipsky, 2010:83). Därav kan det tänkas att de rutiner som finns för att skydda flickor i hederssituationer inte är tillräckliga. Socialarbetarna behöver således ha utvecklat egna rutiner kring sitt arbete för att kunna skydda flickorna. Därav kan mönstret av det stora antalet avslag i LVU 3 §-domar som är kopplade till hedersproblematik förklaras med att nämnden har satt det i system att ansöka om LVU 3 § i ett försök att skydda flickorna. Det kan ses som en effekt av

att det är de rutiner de vanligtvis har för att skydda andra flickor. Därför fastnar socialarbetarna i det handlingsutrymme och byråkratiska rutiner de har för att hjälpa flickor som inte lever i en hederskontext. Lipsky beskriver att gräsrotsbyråkrater även skapar rutiner för att bidra till kontroll i arbetsmiljön. Det överensstämmer med att rutiner används som copingstrategier för att hantera arbetsbelastningar (Lipsky, 2010:86). Socialarbetare som arbetar med hedersproblematik har hög arbetsbelastning i och med att deras beslut kan vara livsavgörande för flickorna. De får heller inte uppmärksamhet från allmänheten om det inte uppmärksammas att de har agerat på fel sätt (Lipsky, 2010:234). Sålunda kan en förklaring till att socialnämnden fortsätter att ansöka för LVU 3 § trots att det inte ger någon effekt vara att de har skapat rutiner som skyddar dem själva ifall något går fel. Genom att ansöka för LVU 3 § kan de åtminstone säga att de gjorde så mycket de kunde inom sitt handlingsutrymme. Därav kan det tänkas att nämnden försöker få flickorna omhändertagna med LVU 3 § för att skydda både sig själva och flickorna.

Ponell poängterar att socialarbetaren alltid betraktar en ansökan om LVU som en risk.

Gräsrotsbyråkratens dilemma är ofta att de inte kan kontrollera utfallet då de inte styr över hela vårdkedjan (Ponell, 2007:211). Därav riskerar de även att förlora ärendet om rätten har en avvikande inställning till vården. Socialarbetare uppfattar ofta rättens bedömning som godtycklig och i och med att de inte kan förutse rättens bedömning behöver de anpassa sig efter de som de uppfattar som rättssystemets beviskrav (Ponell, 2007:2010). Således är det anmärkningsvärt att det ofta verkar som att nämnden presenterar flickornas egna beteenden på ett sätt som rätten inte finner uttömmande. Det kan ses som ett misslyckande från nämndens sida att de inte lyckas övertala rätten om att det finns ett vårdbehov utifrån LVU 3 §, i och med att de ändå fortsätter ansöka om det. Det kan även ses som att de blir desperata i sitt handlingsutrymme, då de inte har så många fler sätt att skydda flickorna på än med LVU.

7.2 Rättens fragmentariska synsätt

Det höga antalet avslaget kan även förstås utifrån att rätten har ett fragmentariskt synsätt som inte är anpassat för att analysera hedersproblematiker. I och med att flickorna lever i en kontext av heder kan deras beteenden förstås som en effekt av hederskontexten snarare än faktiska egna beteenden. Nämndens försök till att visa på en större bild krockar med rättens fragmentariska bedömning. De strukturer som flickorna lever i tenderar att få förödande konsekvenser, vilket nämnden är medveten om. Samtidigt kan rätten endast bedöma det vårdbehov som föreligger utifrån enstaka händelser vilket leder till att helhetsbilden av hedersproblematik försvinner. Istället diskuteras flickornas

beteenden som enstaka händelser separerade från situationen i hemmet, vilket leder till att fokus läggs vid flickornas egna relationer och beteenden utanför hemmet. På grund av rättens fragmentariska synsätt ger de avslag på LVU 3 § då flickornas beteenden, tagna ur sin kontext, inte kan ses ligga till grund för LVU 3 §. Således är LVU-lagstiftningen illa anpassad för att synliggöra kontexter av heder. Genom att rätten inte problematiserar orsaken till att flickorna blir föremål för LVU 3 § osynliggörs även den bakomliggande kontexten av heder.

I bifallsdomarna blir det synligt att det krävs tydliga exempel på flickornas problematiker för att rätten ska kunna bifalla. Åt andra hållet går det att analysera att när rätten inte ser flickornas beteenden som effekter av hedersproblematik i hemmet blir det legitimt att använda LVU 3 §, då flickornas beteenden ser ut att stämma in på det som beskrivs i lagstiftningen. Därav kan en förklaring till att flickorna verkar ha svårt att passa in på placeringarna vara att man bortser från kontexten av heder och tänker att flickorna har samma problematik som andra flickor. Med ett mer sammanhållet synsätt på hederskontexten skulle rätten kunna beakta den potentiella risken att flickorna avviker från sina hem och hamnar i destruktiva situationer som en effekt av hederskontexten snarare än att det är deras egna beteenden som är problematiska. Följaktligen går det även att tänka att nämnden egentligen använder LVU 3 § för att skydda flickorna från familjen men att rätten missar att ta hederskontexten i beaktning vilket kan vara en orsak till den höga andelen avslag.

7.3 Att vidga på *ett annat socialt nedbrytande beteende*

Resultatet visar på att flickorna återkommande beskrivs utifrån de tre temana 1) beskrivningar av flickornas gränslösa beteenden och deras sexuella relationer, 2) beskrivningar av flickornas beteenden som vagabonderande och utåtagerande och 3) beskrivningar av att flickorna inte låtit sig skyddas. Dessa går ihop med Schlytters resonemang om rättsliga flicknormer som kontrollerar flickors kroppar och sociala liv. Flickorna straffas således för att de är flickor och agerar på ett sätt som inte anses följa normen. Schlytters granskning visar på att rekvisitet för *ett annat socialt nedbrytande beteende* rymmer rättspraxis baserad på kvinnodiskriminerande värderingar (Schlytter, 1999:144). Likaså kan det tolkas som att flickorna inte bara blir diskriminerade för att de är flickor utan även på grund av att nämnden bortser från den större kontexten och gör om den till *ett annat socialt nedbrytande beteende*.

I likhet med att rätten har en fragmentarisk perspektiv beskriver Schlytter att förvaltningsmål inte har samma typ av beviskrav som brottmål. I första hand är det nämndens uppgift att bedöma om den unga behöver vård eller inte. Rätten är intresserade av fakta om händelser vid olika tidpunkter och flickorna blir indirekt ansvariga för hedersproblem i närmiljön. I och med att nämnden presenterar sin ansökan för att den ska få gehör hos rätten betyder det även att nämnden väljer eller blir tvungna att göra flickorna ansvariga för de situationer de lever i. Detta skapar en problematik i och med att nämnden hela tiden behöver ta hänsyn till rättsliga normer och dess innefattande värderingar vilket går ut över flickorna. Här förefaller rätten skapat en bild av att flickorna rymmer eller avviker från vård för att flickorna själva har problem. Utifrån den bilden kan nämnden använda sin paternalistiska position för att ansöka om vård med LVU 3 §. Därmed kan nämnden leva upp till bilden av att de vet vad som är bäst för flickorna, trots att de egentligen verkar sakna medel och kunskap för att skydda flickorna från hederskontexten.

I koppling till den höga andelen avslag i materialet är det tydligt att nämnden försöker vidga på rekvisitet för *ett annat socialt nedbrytande beteende*. Vidgandet sker för att flickornas utsatthet ska ses som en självdestruktivitet som skapar en situationer som passar in i LVU 3 §. I och med rätten ofta ger avslag blir det även tydligt att rätten hamnar i en situation då de behöver rätta till nämndens vidgning av rekvisitet. Det är framträdande att rekvisitet inte är anpassat efter flickors sociala situationer och särskilt inte efter de flickor som lever i en hederssituation. I lagen finns det ingen beaktning för att flickor som lever i en hederskontext, i likhet med andra flickor, vänder sin utsatthet mot sig själva och hamnar i situationer som legitimerar för LVU 3 §. Sålunda finns det heller ingen beaktning för de situationer som flickorna hamnar i vilket gör att nämnden behöver vidga på rekvisitet för att kunna skydda flickorna. Samtidigt skiljer inte nämnden heller på flickor i en hederskontext och andra flickor vilket leder till att samma normer tillämpas på alla flickor. Det leder till att flickorna är extra utsatta då de delvis lever i en hederskontext men även blir beskrivna som problematiska då deras beteenden inte passar in i rekvisitet för *ett annat socialt nedbrytande beteende*. Schlytter anser att lagen inte tillhandahåller information om skillnader mellan pojkar och flickors utsatthet på ett tillfredställande sätt (Schlytter, 1999:46). Det resulterar i att nämnden och rätten inte vet hur de ska skydda dem. Det kan vara så att nämnden anser att LVU 3 § ger ett starkare skydd mot familjens inblandning och att det således blir mer ”effektivt” att göra om hemsituationerna till problem i flickornas egna beteenden. Genom att göra det kan nämnden ansöka för LVU 3 § även om det betyder att flickorna egentligen blir straffade för de situationer de befinner sig i.

8. Slutsats

Studien har haft för avsikt att svara på frågorna a) ”hur beskriver socialnämnden *ett annat socialt nedbrytande beteende* för flickor som lever i hederskontext?” och b) ”hur resonerar Förvaltningsrätten kring behovet av vård med LVU 3 § för flickor i hederskontext?”. Det resultat som presenterats visar på att nämnden använder LVU 3 § för att skydda flickorna från sina familjer. Ansökningar för LVU 3 § aktualiseras på grund av att det finns hederskontext i flickornas liv. Det som kan ses som att effekter av familjesituationen blir legitimerande för LVU 3 § enligt nämnden. Sålunda blir flickorna ansvariga för hederskontexten de är utsatta för. Flickorna förefaller befinna sig i ett limbo mellan den statliga vården och familjen. De verkar inte heller som att vården är anpassad efter flickornas problembilder vilket kan leda till att de avviker från pågående vård. Utifrån resultatet är det tydligt att nämndens svårighet med att skydda flickorna leder till att de försöker använda LVU 3 § i och med att det är inom deras handlingsutrymme. Rätten behöver sedan korrigera nämndens byråkratiserade handlingsutrymme då det inte går att hitta skäl för LVU 3 § i enbart hedersproblematiken. Således använder sig nämnden av de rutiner och normer som finns för att omhänderta andra flickor med LVU 3 §. Rätten kan inte heller resonera om hedersproblematik i koppling till LVU 3 § då heder inte är ett problem som flickorna skapar med sina egna beteenden. Resultatet öppnar upp för framtida studier kring hur nämnden ska kunna skydda flickorna från hedersproblematik. Härutöver föreslås det att framtida studier kan fokusera på att utveckla socialarbetares metoder för att skydda flickor. Det föreslås även studier kring pojkar som lever i en kontext av hedersproblematik. Sådana studier kan därutöver undersöka det rättsliga normerna och ifall det resoneras annorlunda kring pojkars beteenden.

Studien begränsas i att det enbart har funnits tillgång till domarna. I domarna beskrivs sällan hederskontexten utförligt vilket leder till att det i många fall är svårt att förstå varför nämnden har ansökt om LVU 3 §. Om det hade funnits tillgång till akterna hade det kunnat ge en större bild av flickornas situationer. Sålunda hade det även varit tydligare varför nämnden lägger så stor vikt vid flickornas egna beteenden när det egentligen verkar vara hemsituationen som utgör en fara för flickorna.

Vidare begränsas studien i att LVU 2 § inte är inkluderat i urvalet. Ansökningar för LVU 2 § hade delvis kunnat ge en bild av hur nämndens handlingsutrymme blir begränsat i koppling till deras uppgift att försöka hålla samman familjer. Det hade även kunnat bredda förståelsen för nämndens

kunskaper om och hanterandet av hederskontexter. Samtidigt är det redan vedertaget att hederskontexten ofta finns i familjen och att LVU 2 § syftar till att skydda den unga från familjesituationer som utgör en fara. Potentiellt hade en inkludering av LVU 2 § även kunnat belysa varför nämnden väljer att ansöka för LVU 3 § hos de flickor som sedan tidigare vårdas med LVU 2 §. Dock beskrivs det inte uttömmande i materialet vad det är som inte fungerar med LVU 2 §-vården för flickor i hederskontext. Sålunda blir studien återkommande begränsad i att det inte har funnits tillgång till den bakomliggande informationen i akterna.

9. Litteraturförteckning

Ahrne G. & Svensson, P. (2017). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.

Baianstovu, R. (2017). *Heder: Hedersrelaterat våld, förtryck och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Baianstovu, R., et al. (2019). *Heder och samhälle - Det hedersrelaterande våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar*. Örebro: Örebro University. https://www.oru.se/contentassets/e468d751588a415bba870ae8580bfd03/heder-och-samhalle_bok_kompl_2001_2020-nr-17.pdf.

Hämtad: 13 februari 2023.

Bergström, G. & Boréus. (2005). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Björktomta, S-B. (2007). *Personalens möten med utsatta flickor - arbete mot hedersrelaterat våld*. Stockholm: Ersta Sköndal Högskola. Arbetsrapportserie nr 48.

Björktomta, S-B. (2019). Honor-based violence in Sweden - Norms of honor and chastity. *Journal of family violence*, 34:449-460.

Braun, V. & Clarke, V. (2016). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3 (2), 77-101.

Bryman, A. (2016). *Social research methods*. Oxford: Oxford university press.

Eldén, Å. & Westerstrand, J. (2004). Hederns försvarare: Den rättsliga hanteringen av ett hedersmord. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*. 25:3, 35-56.

Ericsson, K. & Jon, N. (2006). Gendered social control: 'a virtuos girl' and á proper boy'. *Journal of Scandinavian studies in criminology and crime prevention*. 7:2, 126-141.

Gill, A. (2009). Honor killings and the quest for justice in black minority ethnic communities in the United Kingdom. *Criminal Justice Policy Review*. 20:4, 475-494.

Leviner, P. & Lundström, T. Om tvångsomhändertagande av barn - en inledning. I: Leviner, P. & Lundström, T. (2017). *Tvångsvård av barn och unga - rättigheter, utmaningar och gränzoner*. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB, 262-275.

Lipsky, M. (2010). *Street-level bureaucracy: Dilemmas of the individual in public services*. New York: Russell sage foundation.

Lynch, M. (2000). Against reflexivity as an academic virtue and source of privileged knowledge. *Theory, Culture & Society*, 17:3, 26-54.

NCK. (2010). *Hedersrelaterat våld och förtryck - en kunskaps- och forskningsöversikt*. Uppsala: Uppsala universitet. <https://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/493/nck-rapport-hedersrelaterat-vald-och-fortryck-2010-1.pdf>. Hämtad: 22 januari 2023.

Petterson T. & Vogel, A., M. (Kommande). *Tvångsomhändertaganden av unga - betydelse av genus, etnicitet och klass för bedömningar i LVU-mål*. Stockholm: Kriminologiska institutionen.

Petterson T. & Vogel, A., M. (2015). *Bilaga 2 Projektbeskrivning: Tvångsomhändertaganden av unga - betydelse av genus, etnicitet och klass för bedömningar i LVU-mål*. Stockholm: Kriminologiska institutionen.

Ponnert, L. (2007). *Mellan klient och rättssystem: Tvångsvård av barn och unga ur socialsekreterarens perspektiv*. Lunds Universitet: Socialhögskolan.

Sallnäs, M. & Wiklund, S. Vårdlandskapet och tvånget. Om tvångsplaceringar i olika vårdformer under inledningen av 2000-talet. I: Leviner, P. & Lundström, T. (2017). *Tvångsvård av barn och unga - rättigheter, utmaningar och gränzoner*. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB, 262-275.

Socialstyrelsen. (2020). *LVU-Handbok för socialtjänsten*. Stockholm: Socialstyrelsen. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/handbocker/2020-3-6642.pdf>. Hämtad: 22 januari 2023.

Schlytter, A. (1999). *Kön och juridik i socialt arbete. Tillämpningen av 3 § LVU på länsrättsnivå*. Lund: Studentlitteratur.

Schlytter, A. & Linell, H. (2008). *Hedersrelaterade traditioner i en svensk kontext - en studie av omhändertagna flickor*. Sollentuna: FoU-Nordväst. Forskningsrapport 2008:2. https://www.fou-nordvast.se/wp-content/uploads/2017/12/forskningsrapport_2008_nr_2_hedersrelaterade-traditioner.pdf. Hämtad: 22 januari 2023.

Schlytter, A. & Linell, H. (2010). Girls with honour-related problems in a comparative perspective. *International journal of social welfare*, 19:152-161.

Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Malmö: Liber AB.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningsed*. <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningsed.html>. Hämtad: 18 oktober 2023.

Vinnerljung, B. & Sallnäs, M. (2008). Into adulthood: a follow-up study of 718 young people who were placed in out-of-home care during their teens. *Child and family social work*, 13:144-155.

Vogel, A., M. Flickor vid de särskilda ungdomshemmen - vilka är de och vad ska vi göra med dem? I: Leviner, P. & Lundström, T. (2017). *Tvångsvård av barn och unga - rättigheter, utmaningar och gränzoner*. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB, 262-275.

Wikström, E. & Ghazinour, M. (2010). Swedish experience of sheltered housing and conflicting theories in use with special regards to honour related violence (HRV). *European journal of social work*, 13:2, 245-259.

9.1 Riksdagstryck

SFS 1990:52. *Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga*.

SFS 2009:40. *Offentlighets- och sekretesslag.*

10. Bilagor

Bilaga 1. Mind-map över koder och teman för den tematiska analysen.

